

TEBLİĞ

Tarım ve Orman Bakanlığından:

**KIRSAL KALKINMA DESTEKLERİ KAPSAMINDA TARIMA DAYALI
YATIRIMLARIN DESTEKLENMESİ HAKKINDA TEBLİĞ
(TEBLİĞ NO: 2023/51)**

**BİRİNCİ BÖLÜM
Başlangıç Hükümleri**

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Tebliğin amacı; doğal kaynaklar ve çevrenin korunmasını dikkate alarak kırsal alanda gelir düzeyinin yükseltilmesi, tarımsal üretim ve tarıma dayalı sanayi entegrasyonunun sağlanması için aile işletmeciliği faaliyetleri ile küçük ve orta ölçekli işletmelerin desteklenmesi, tarımsal pazarlama altyapısının geliştirilmesi, geriye dönük izlenebilirliğin sağlanması, gıda güvenliğinin güçlendirilmesi, kırsal alanda alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması, kırsal ekonomik altyapının güçlendirilmesi, tarımsal faaliyetler için geliştirilen yeni teknolojilerin üreticiler tarafından kullanımının yaygınlaştırılması, yürütülmekte olan kırsal kalkınma çalışmalarının etkinliklerinin artırılması, kırsal toplumda yerel kalkınma kapasitesinin oluşturulmasına katkı sağlanması için yeni teknoloji içeren yatırımların desteklenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Tebliğ, üretici örgütleri ile kadınlar ve genç girişimciler öncelikli olmak üzere gerçek ve tüzel kişilerin tarıma dayalı ekonomik ve kırsal ekonomik altyapı faaliyetlerine yönelik yatırımları için yapılacak hibe ödemelerine ilişkin hususları kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Tebliğ; 18/4/2006 tarihli ve 5488 sayılı Tarım Kanununun 19 uncu maddesi ile 27/7/2020 tarihli ve 2800 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımlar ve Kırsal Ekonomik Altyapı Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Karar hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Tebliğde geçen;

- Aynı katkı: Başvurusu yapılan yatırımın tamamının gerçekleştirilmesi için hibeye esas tutar dışında tamamı yatırımcı tarafından karşılanacak tutarı,
- Bakanlık: Tarım ve Orman Bakanlığını,
- Genç girişimci: Başvuru tarihi itibarıyla, 18 yaşını doldurmuş, 41 yaşından gün almamış gerçek kişiyi,
- Genel Müdürlük: Tarım Reformu Genel Müdürlüğünü,
- Gerçek kişi başvurusu ve yatırımı: Belirlenmiş nitelikleri taşıyan birey tarafından yapılacak başvuru ve gerçekleştirilecek yatırımı,
- Hastalıktan ari işletme: Koruyucu tedbirlerin alınarak işletmedeki hayvanların sığır tüberkülozu ve sığır brusellozu hastalıkları yönünden ari olduğunun onaylandığı işletmeyi,
- Hibe sözleşmesi: Yatırımcı ile il müdürlüğü arasında imzalanan ve hibeden yararlanma esasları ile tarafların yetki ve sorumluluklarını düzenleyen sözleşmeyi,
- Hibeye esas proje tutarı: Bu Tebliğde belirtilen kriterleri sağlayan hibe desteği verilecek uygun maliyetler toplamını,
- IPARD: Avrupa Birliği tarafından aday ve potansiyel aday ülkelere destek olmak amacıyla oluşturulan, Katılım Öncesi Yardım Aracı (Instrument for Pre-Accession Assistance-IPA)'nın Kırsal Kalkınma bileşenini,
- İl proje değerlendirme komisyonu: Vali yardımcısı başkanlığında; Bakanlık il müdürü ve il müdür yardımcısı, il özel idaresi genel sekreteri/sekreter yardımcısı, çevre, şehircilik ve iklim değişikliği il müdürü/il müdür yardımcısı, ticaret il müdürü, sanayi ve teknoloji il müdürü/il müdür yardımcısı ile ihtiyaç duyulması halinde proje konusuna göre belirlenen diğer ilgili üniversite, sivil toplum kuruluşu ve kamu kurumu temsilcilerinden en az beş kişiden oluşturulan ve bu Tebliğ kapsamında ilinde yapılan proje başvurularını değerlendiren komisyonu,
  - İl proje yürütme birimi: İl düzeyinde programın tanıtımından, projelerin uygulamasından, ödeme icmal tablolarının veya listelerinin hazırlanmasından, onaylanmasından ve tanımlanan projelerin izlenmesinden sorumlu olan, yapılacak iş ve işlemleri il müdürlüğü adına yürüten, ilgili şube müdürü ve proje kontrol görevlileri ile gerektiğinde il müdürlüğü ve diğer kamu kurumu personelinin valilik oluruyla görevlendirilmesi ile oluşturulan en az üç kişilik birimi,
    - İl/ilçe müdürlüğü: Bakanlık il/ilçe müdürlüklerini,
    - İlerleme raporu: Yatırımcı tarafından hazırlanarak dört ayda bir il müdürlüğüne teslim edilen iş gerçekleştirme raporunu,
    - İzleme süresi: Nihai ödemenin yapıldığı tarihten itibaren beş yıllık süreyi,

l) Kapalı ortamda bitkisel üretim ünitesi: İçerisinde bitkinin gereksinim duyduğu ışık, ısı, nem, hava akışı, karbondioksit, bitki besin maddeleri gibi çevre koşullarının yapay yollarla kısmen ya da tamamen oluşturulup denetim altında tutulduğu, aynı üreticinin tasarrufunda bulunan yüksek tünel, sera, çadır ile betonarme, çelik, plastik ve benzeri yapı elemanları kullanılarak yatay veya dikey olarak inşa edilmiş birbirinden bağımsız kapalı üretim ortamını,

m) Kapasite artırımına yönelik yatırım: Faal olan, yapı kullanma izin belgesi olan, işyeri açma ve çalışma ruhsatı ile işletme kayıt/onay belgesi ve benzeri yasal izin ve ruhsatlar başvuru sahibi adına olmak üzere yasal izinleri alınmış, Program kapsamında yer alan yatırım konularında faaliyet gösteren ve gerekli olması halinde en fazla %60'a kadar inşaat giderlerini kapsayan yatırımı,

n) Kırsal alan: Köy, belde, kırsal mahalle, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından kır veya orta yoğun kent olarak tanımlanmış yerleşim birimleri ile 31/12/2012 tarihli Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre nüfusu 20.000'den az olan yerleşim birimlerini,

o) Kırsal mahalle: Köy veya belde belediyesi iken mahalleye dönüşen ve büyükşehir belediyesi sınırları içinde bulunup sosyo-ekonomik durumu, şehir merkezine uzaklığı, belediye hizmetlerine erişebilirliği, mevcut yapılaşma durumu ve benzeri hususlar dikkate alınarak ilgili ilçe belediye meclisinin kararı ve teklifi üzerine büyükşehir belediye meclisinin en geç doksan gün içinde alacağı karar ile kırsal yerleşim özelliği taşıdığı tespit edilen mahalleleri,

ö) Kısmen yapılmış yatırımların tamamlanmasına yönelik yatırım: Belli bir tarımsal ürünün işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması ile tarımsal üretime yönelik, yapı ruhsatı ya da yapı kullanma izin belgesi başvuru sahibi adına alınmış, inşaatı yarım kalmış tesislerin inşaatının tamamlanması ve gerekli makine ve ekipmanının alınması ya da inşaatı tamamlanmış ancak üretime geçmemiş tesislerin makine ve ekipman alımlarını içeren projeyi,

p) Küçük ve orta ölçekli işletme: 24/5/2023 tarihli ve 7297 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler Yönetmeliğinde tanımlanmış olan işletmeyi,

r) Merkez proje değerlendirme ve bütçe belirleme komisyonu: İl proje değerlendirme komisyonu tarafından yapılan inceleme ve değerlendirmeler sonucunda teklif edilen proje başvurularını, bu Tebliğde yer alan esaslar doğrultusunda değerlendiren, yatırım bütçelerini belirleyen, illerin katsayılarını hesaplayarak bütçenin bu katsayı oranında il bazında dağılımını yapan, referans fiyat listelerini oluşturan ve Genel Müdürlükçe aralarında ilgili genel müdür yardımcısı ve daire başkanının bulunduğu en az beş kişiden oluşturulan komisyonu,

s) Mücbir sebep: Taraflardan birinin sözleşme yükümlülüklerini yerine getirmesine engel teşkil edebilecek nitelikte olan deprem, yangın, sel gibi doğal afetler, kanuni grev, genel salgın hastalık, savaş, ayaklanma, kısmi veya genel seferberlik ilanı gibi kişilerin önceden öngörebilmelerine olanak bulunmayan ve bu nedenle önüne geçilmesi mümkün olmayan, dış etkiler sonucu meydana gelen, kamu kurum ve kuruluşları tarafından belgelendirilebilen istisnai bir durum veya olayı,

ş) Nihai rapor: Yatırımcı tarafından yatırıma ait fiili uygulamaların tamamlanmasını takiben son ödeme talebi evrakı ile birlikte hazırlanıp il müdürlüğüne teslim edilen raporu,

t) Ödeme icmal tablosu: Yalnız bir yatırıma ait olan o dönemin inşaat ödemeleri ile makine, ekipman ve malzeme ödemelerini kapsayan tabloyu,

u) Program: Kırsal kalkınma yatırımlarının desteklenmesi programını,

ü) Proje: Hibe desteğinden yararlanabilmek için belirlenmiş nitelikleri sağlayan gerçek ve tüzel kişilerin başvuru konusu olan tesise ait gerçekleştirecekleri vaziyet planı ile tesisin ihtiyaçlarına göre elde edilen verilere dayanılarak hazırlanan ve yapı aplikasyon projesi/mimari proje, peyzaj projesi, statik proje, mekanik tesisat projesi, makine yerleşim planı ve elektrik tesisat projeleri ile maliyet hesapları dâhil her türlü ayrıntıyı içeren ve ilgili meslek odalarına kayıtlı teknik personel tarafından onaylanmış projeyi,

v) Proje kontrol görevlisi: Bakanlık tarafından proje kapsamında resmi kontrol yetkisi verilen personeli,

y) Proje toplam tutarı: Program kapsamında hibeye esas proje tutarı ile tamamı yatırımcı tarafından karşılanacak aynı katkı tutarlarının toplamını,

z) Referans fiyat: Genel Müdürlükte merkez proje değerlendirme ve bütçe belirleme komisyonu, il müdürlüklerinde ise oluşturulan referans fiyat komisyonu tarafından belirlenerek listeler halinde yayımlanan makine ve ekipman fiyatı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı inşaat ve tesisat birim fiyatlarını, anılan Bakanlığın listesinde yer almaması halinde diğer kamu kurum ve kuruluşları poz listelerinde yer alan fiyatları,

aa) Referans fiyat komisyonu: İl müdürlüklerinde en az üç kişiden oluşturulan komisyonu,

bb) Resmi kontrol: Bu Tebliğ kapsamındaki faaliyetlerin bu Tebliğ hükümlerine uygunluğunun doğrulanması için il proje yürütme biriminin verilen yetki çerçevesinde gerçekleştirdikleri izleme, gözetim, denetim ve benzeri kontrolleri,

cc) Şebekeden bağımsız (off-grid) sistem: İşletmenin öz tüketimi için kullanılacak, şebekeye bağlı olmayan güneş enerjisi sistemini,

çç) Tarımsal amaçlı örgüt: 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa göre kurulmuş olup Bakanlık görev alanında faaliyette bulunan tarımsal amaçlı kooperatifleri, 18/4/1972 tarihli ve 1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu, 15/5/1957 tarihli ve 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu, 31/10/2006 tarihli ve 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu kapsamında kurulan organizasyonları, 1/6/2000 tarihli ve 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanuna göre kurulmuş kooperatifler ile 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı,

Gıda ve Yem Kanununun ilgili maddelerine göre kurulan ıslah amaçlı yetiştirici birlikleri ile bunların üst birliklerini, 29/6/2004 tarihli ve 5200 sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanununun ilgili maddelerine göre kurulan birlikleri,

dd) Tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgesi: 12/4/2000 tarihli ve 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu uyarınca kamu tüzel kişi/kişilerince kurulan; tarım ve sanayi sektörünün entegrasyonunu sağlamaya yönelik tarıma dayalı sanayi girdisini oluşturan bitkisel ve hayvansal üretimin ve bunların işlenmesine yönelik sanayi tesislerinin yer aldığı mal ve hizmet üretim bölgesini,

ee) Tarımsal üretime yönelik sabit yatırımlar: Büyükbaş, küçükbaş, kanatlı hayvan ile su ürünleri yetiştiriciliğine yönelik yatırımlar, kapalı ortamda bitkisel üretim tesisi yapımı ve kültür mantarı üretimine yönelik sabit yatırım tesislerini,

ff) Tarımsal ürün: Bitkisel ve hayvansal ürünler ile su ürünlerini,

gg) Tatbikat projesi: Başvuru konusu olan tesisin ihtiyaçlarına göre arazi ve zemin etütleri yapılmış, statik projesinin tüm inşai ölçülerini, tesisat projesinin inşaatı etkileyen bütün elemanlarını, imalat detaylarına uygun ölçü ve karakterde mimari elemanlarını, detaylarla ilgili referanslarını ve tüm detayları çizim teknikleri ile eksiksiz içeren, gerekli bütün ölçülerin, malzemelerin ve teknik özelliklerinin yer aldığı, yapı aplikasyon projesi/mimari proje, peyzaj projesi, statik proje, mekanik tesisat projesi, makine yerleşim planı ve elektrik tesisat projeleri ile maliyet hesapları dâhil her türlü ayrıntıyı içeren ve ilgili meslek odalarına kayıtlı teknik personel tarafından onaylanmış projeyi,

ğğ) Tedarikçi: Program kapsamında hibe sözleşmesi akdedilen başvuru sahipleri tarafından yapılacak satın alımlara makine ve ekipman sağlayan kişi ve kuruluşları,

hh) Teknoloji yenileme ve/veya modernizasyona yönelik yatırım: Faal olan, işyeri açma ve çalışma ruhsatı ile işletme kayıt/onay belgesi ve benzeri yasal izin ve ruhsatlar başvuru sahibi adına olmak üzere yasal izinleri alınmış, yapı kullanma izin belgesine sahip, Program kapsamında yer alan yatırım konularında faaliyet gösteren tesislerde teknoloji yenilemeyi kapsayan ve gerekli olması halinde en fazla %20'ye kadar inşaat giderlerini kapsayan yatırımı,

ıı) Tüzel kişi başvurusu ve yatırımı: Belirlenmiş nitelikleri sağlayan bireylerin yasal olarak oluşturdukları ticari ortaklıklar tarafından yapılacak başvuru ve gerçekleştirilecek yatırımları,

ii) Uygulama rehberi: Bu Tebliğ kapsamındaki faaliyetlerin yürütülmesinde; uygulama esas ve usullerine ilişkin detayları belirlemek amacıyla, başvuru sahibi, yatırımcı, yüklenici/tedarikçi ve programın yürütülmesinden sorumlu Bakanlık merkez ve taşra teşkilatı personelinin kullanımı için Genel Müdürlük tarafından hazırlanan rehberi,

jj) Uygulama sözleşmesi: Yatırımcılar ile proje kapsamında satın aldıkları makine, ekipman ve malzeme ile inşaat yapım işlerini sağlayan yükleniciler/tedarikçiler arasında yapılacak sözleşmeyi,

kk) Veri giriş sistemi: "www.tarimorman.gov.tr" internet adresi üzerinden ulaşılan başvuru sistemini,

ll) Yapı kayıt belgesi: 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda tarım arazisi olarak tanımlanan yerler dışında kalan arazilerde ve sadece mevcut yapıları belgeleme maksadıyla, ilgili mevzuatı gereği aranan koşullar saklı kalmak şartı ile 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun geçici 16 ncı maddesi kapsamında alınan belgeyi,

mm) Yatırımcı: Bu Tebliğ kapsamında proje hazırlayıp başvuruda bulunan ve başvurusu kabul edilerek hibe sözleşmesi imzalayan gerçek ve tüzel kişileri,

nn) Yatırımın niteliği: Yeni tesis, kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması, kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyonu,

oo) Yeni tesis: Uygulama rehberi yayımlanma tarihi itibarıyla yapı ruhsatı alınmış veya alınmamış, inşaat ile ilgili herhangi bir faaliyette bulunulmamış, temelden yapılacak inşaat işleri ile makine ve ekipman alımını kapsayan, hibeye esas proje tutarının en fazla %80'i inşaat giderlerinden oluşan ve belirli bir tarımsal ürün grubunun işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması ile tarımsal üretim amaçlı sabit yatırım tesisini,

öö) Yenilenebilir enerji: Jeotermal, biyogaz, güneş ve rüzgâr enerjisini,

pp) Yüklenici: Hibe sözleşmesi imzalanan yatırım projesi kapsamında yatırımcılar tarafından satın alınacak makine, ekipman ve malzeme ile inşaat yapım işlerini sağlayan bağımsız gerçek ve tüzel kişiyi, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Uygulama Birimlerinin Görev ve Sorumlulukları

Genel Müdürlük

MADDE 5- (1) Bu Tebliğ kapsamındaki çalışmalarını Bakanlık adına Genel Müdürlük yürütür. Genel Müdürlük;

a) Program ile ilgili olarak tebliğ ve uygulama rehberini hazırlar.

b) Programın tanıtımını ve yatırımcıların bilgilendirilmesini sağlar. Program kapsamında yapılacak çalışmaların, idari, mali, mühendislik, çevresel ve teknik uygulamalarla uyumlu bir şekilde yürütülmesine destek verir.

c) Program ile ilgili olarak, yıllık yatırım programı ve bütçe teklifi hazırlıkları, bu tekliflerin ilgili Bakanlık birimlerine iletilmesi ve kabulü için gerekli çalışmaları yapar.

ç) Program kapsamında il müdürlüğü tarafından onaylanan hak edişlerin tahakkuk işlemlerini yapar ve T.C. Ziraat Bankası aracılığıyla ödenmek üzere Bakanlık Merkez Saymanlık Müdürlüğüne gönderir.

d) Programın etkin bir şekilde yürütülebilmesi için izleme, istatistiki çalışma ve gerektiğinde kontrol işlemlerini yapar veya yaptırır.

e) Programın yürütülmesinde görevli personele yönelik değerlendirme toplantıları veya eğitim programlarının hazırlanmasını ve düzenlenmesini sağlar.

f) İl proje değerlendirme komisyonunca ön değerlendirmesi yapılan başvuruları genel değerlendirme kriteri açısından inceler, tüm proje başvurularının nihai puanlarını belirler.

İl müdürlüğü

MADDE 6- (1) İl müdürlüğü;

a) Başvuru sahiplerine, başvuruların hazırlanması konusunda ihtiyaç duyulduğunda gerekli bilgilendirmeyi yapar. Programın tanıtımını ve yatırımcıların bilgilendirilmesini sağlar.

b) Program kapsamındaki çalışmaların Bakanlık adına bu Tebliğde belirtilen sorumlulukların idari, mali, hukuki, mühendislik ve çevresel uygulamalarla uyumlu bir şekilde yürütülmesini ve program kapsamında yapılacak tüm çalışmaların il bazında uygulanmasını, izlenmesini, sekretaryasını ve koordinasyonunu sağlar.

c) Veri giriş sistemine girilen her türlü bilgidir sorumludur. Bu Tebliğ kapsamında yapılacak bütün çalışmalara esas teşkil etmek üzere istenilen bilgileri ivedilikle ve zamanında veri giriş sistemine girer.

ç) Projelerin; bu Tebliğ, uygulama rehberi ve hibe sözleşmesinde belirtilen usul ve esaslara göre gerçekleştirilmesinin sağlanmasından, uygulamaya yönelik olarak düzenlenecek tüm belgelerin onaylanmasından ve birer suretinin muhafazasından sorumludur. Talep edildiğinde, bu belgeleri Genel Müdürlüğe gönderir.

İl proje değerlendirme komisyonu ve il proje yürütme birimi

MADDE 7- (1) İl proje değerlendirme komisyonu;

a) Program kapsamında alınan hibe başvurularının idari uygunluğu ile başvuru sahiplerinin ve projelerin uygunluğunu kontrol eder, başvuruları ön değerlendirme kriterleri açısından inceler, tüm proje başvurularının puanlarını tespit eder, değerlendirme raporlarını ve sonuç tablolarını hazırlar, program teklif listelerini belirler.

b) Başvuruların; bu Tebliğ ve uygulama rehberine uygun olarak il düzeyinde değerlendirilmesinden sorumludur.

(2) İl proje yürütme birimi;

a) İl düzeyinde programın tanıtımı, projelerin uygulanması ve tamamlanan projelerin izlenmesi ile ilgili olarak yapılacak iş ve işlemleri il müdürlüğü adına yürütür.

b) İl düzeyinde proje hazırlanması aşamasında potansiyel başvuru sahiplerini program hakkında ve proje başvurularının hazırlanması konusunda bilgilendirir.

c) Hibe sözleşmesi imzalanmadan önce; başvuru aşamasında veri giriş sistemine girişi yapılan bilgi ve belgelerle hibe sözleşmesi ve eklerinin uyumunu bu Tebliğ ve uygulama rehberinde yer alan esaslara göre uygunluğunu inceler. İnceleme sonucunu bir rapora bağlar, hibe sözleşmelerini düzenler ve hibe sözleşmesi imzalamaya yetkili il müdürüne sunar.

ç) Projelerin uygulamasını bu Tebliğ, yürürlükteki ilgili mevzuat ve bu amaçla Genel Müdürlük tarafından hazırlanan uygulama rehberi hükümleri doğrultusunda kontrol eder, izler ve değerlendirir. Ödeme taleplerini inceleyerek uygun olanları il müdürlüğünün onayından sonra Genel Müdürlüğe gönderir.

d) Yatırımları izleme süresi boyunca yılda en az iki kere yerinde kontrol eder ve bu kontrolü tutanağa bağlar.

(3) İl proje yürütme biriminde görevli personel, il proje değerlendirme komisyonunda görevlendirilemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yatırım Konuları ve Proje Tamamlanma Süresi

Yatırım konuları

MADDE 8- (1) Tarıma dayalı ekonomik yatırım konularında küçük ve orta ölçekli işletmeler için;

a) Tarımsal ürünlerin işlenmesi, paketlenmesi ve depolanmasına yönelik yatırım konularında;

1) Tıbbi ve aromatik bitkilere yönelik yatırımlar,

2) Bitkisel ürünlere yönelik yatırımlar,

3) Hayvansal ürünlere yönelik yatırımlar,

4) Çelik silo konusuna yönelik yatırımlar,

5) Soğuk hava deposu konusuna yönelik yatırımlar,

hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

b) Tarımsal üretime yönelik sabit yatırım konularında;

1) Kapalı ortamda bitkisel üretime yönelik yatırımlar,

2) Büyükbaş hayvan yetiştiriciliğine yönelik yatırımlar,

3) Küçükbaş hayvan yetiştiriciliğine yönelik yatırımlar,

4) Kanatlı hayvan yetiştiriciliğine yönelik yatırımlar,

5) Kültür mantarı üretimine yönelik yatırımlar,

6) Büyükbaş ve küçükbaş hayvan kesimhanelerine yönelik yatırımlar,

7) Kanatlı hayvan kesimhanelerine yönelik yatırımlar,

hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

c) Bu Tebliğ kapsamında bulunan konularla ilgili yenilenebilir enerji kaynakları kullanımına yönelik yatırımlar hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

ç) Su ürünleri yetiştiriciliğine yönelik yatırım konularında;

- 1) Denizlerde yetiştiricilik,
- 2) İç sularda yetiştiricilik,
- 3) Tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgelerinde yetiştiricilik, hibe desteği kapsamında değerlendirilir.
- d) Hayvansal ve bitkisel orijinli gübre işlenmesi, paketlenmesi ve depolanmasına yönelik yatırım konularında;
  - 1) Hayvansal orijinli gübre,
  - 2) Bitkisel orijinli gübre, tesisleri hibe desteği kapsamında değerlendirilir.
- (2) Kırsal ekonomik altyapı yatırım konularında küçük ölçekli işletmeler için;
  - a) Aile işletmeciliği faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik altyapı yatırımları,
  - b) Arıcılık ve arı ürünlerine yönelik yatırımlar,
  - c) Bilişim sistemleri ve eğitimi yatırımları,
  - ç) El sanatları ve katma değerli ürünlere yönelik yatırımlar,
  - d) İpek böceği yetiştiriciliğine yönelik yatırımlar,
  - e) Su ürünleri yetiştiriciliğine yönelik yatırımlar,
  - f) Tarımsal amaçlı örgütler için makine parkı yatırımları,
  - g) Tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliğine yönelik yatırımlar, hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

Genel hususlar

MADDE 9- (1) Bu Tebliğde belirtilen yatırım konularından il bazında hangilerinin uygulanacağı Bakanlıkça belirlenerek başvuru öncesinde uygulama rehberinde ilan edilir.

(2) Çelik silo ve soğuk hava deposu konularında sadece yeni tesis ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğinde yapılacak başvurular hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

(3) Kapalı ortamda bitkisel üretim konusunda yeni tesis ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğinde yapılacak başvurular hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

(4) Kanatlı hayvan yetiştiriciliği konusunda sadece kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğinde yapılacak başvurular hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

(5) Büyükbaş hayvan yetiştiriciliği konusunda Bakanlığımız üretim planlamasına göre su kısıtı olan Ek-3'te belirtilen yerlerde yeni tesis ve kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması niteliğinde yapılan başvurular hibe desteği kapsamında değerlendirilmez.

(6) Büyükbaş hayvan yetiştiriciliği konusunda, yatırım yerinin tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgesinde yer alması halinde tüm yatırım niteliklerinde yapılacak başvurular hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

(7) Büyükbaş ve küçükbaş hayvan kesimhanelerine yönelik yatırımlar konusunda Ek-4'te belirtilen illerde yeni tesis ve kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması niteliğinde yapılan başvurular hibe desteği kapsamında değerlendirilmez.

(8) Su ürünleri yetiştiriciliğine yönelik yatırım konularında yapılacak başvurular hariç yatırım yeri sadece tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgesi veya kırsal alanda ise başvuru yapılabilir.

(9) Kapalı ortamda bitkisel üretim, bitkisel ürünlere yönelik yatırımlar, büyükbaş hayvan yetiştiriciliği ve hayvansal ürünlere yönelik yatırımlarda, değerlendirme sonucunda uygun kabul edilen başvurularda, aldığı puana bakılmaksızın öncelikle yatırım yeri tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgesinde bulunan projelere hibe desteği verilir. İlin bütçesi dahilinde uygun kabul edilen diğer projeler puan sıralaması göz önünde bulundurulur hibe desteğinden faydalandırılır. Tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgelerinin bulunduğu iller Ek-2'de yer almaktadır.

(10) Kabuk kırılma işlemine tabi tutulmuş sert kabuklu meyveler hariç, tarımsal ürünlerin işlenmesi kapsamında, başka bir yatırım tesisinde ilk işleme yapılan mamul ürünün ikincil işlenmesine ve paketlenmesine yönelik yatırım teklifleri ile yurt dışında üretimi yapılan ürünlerin işlenmesine ve paketlenmesine yönelik yatırımlar hibe desteği kapsamında değerlendirilmez.

(11) Un, yem ve kütlü pamuk konusunda sadece kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğindeki başvurular hibe desteği kapsamında değerlendirilir. Ancak 6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle zarar gören ve afet bölgesi ilan edilen illerde un ve yem konusunda tüm niteliklerde yapılacak başvurular hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

(12) Çay ve fındık konusunda sadece yaş çay ve fındık üretiminin yapıldığı illerdeki başvurular kabul edilir.

(13) Su ürünleri konusunda yeni tesis ve kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması niteliğinde proje sunan yatırımcıların ön izin belgesi almak için il müdürlüğüne vermiş oldukları kayda girmiş dilekçenin bir nüshasını başvuru aşamasında sunmaları gerekir. Su ürünleri üretimine yönelik uygulanan projelerin hibe ödemesinin yapılması için 29/6/2004 tarihli ve 25507 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Su Ürünleri Yetiştiriciliği Yönetmeliği gereği, tesisin onaylı projesindeki yatırımların tamamlanması ve üretime başlamasından sonra tesis adına düzenlenmesi gereken su ürünleri yetiştiricilik belgesinin yatırımcı tarafından il müdürlüğüne ibraz edilmesi gerekir.

(14) Yatırımcılar bu Tebliğ kapsamında ülke genelinde sadece bir adet proje başvurusunda bulunabilirler. Tarımsal amaçlı örgütlerin tüzel kişi olarak proje başvurusunda bulunmaları, ortaklarının tüzel kişi veya bireysel olarak farklı yatırım konularında başvuru yapmalarına engel teşkil etmez.

(15) Bütün başvurularda başvuruya esas yatırım konusunun hibe desteği kapsamında değerlendirilebilmesi ve hibe desteğinden yararlanılabilmesi için, alınmış veya alınacak olan yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgelerinin ve/veya yapı kayıt belgesinin mutlaka başvuru konusu ile uyumlu olması gerekir. Ancak nüfusu 20.000'in altında olan yerleşim yerlerinde yapılacak başvurular için başvuru sahibinin yatırım yerinin bağlı olduğu belediyeden/il özel idaresinden alacağı yapı ruhsatı almasına gerek olmadığına dair yazıyı sunması halinde yapı ruhsatı istenmez.

(16) Bakanlığın vermiş olduğu herhangi bir hibe desteğinden yararlanmış yatırımcılardan/tesislerden izleme süresinin bir yılını tamamlamış olanlar; kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğinde proje başvurusunda bulunabilirler. Tarımsal amaçlı örgütler tarafından yapılacak başvurular hariç yeni tesis ve kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması niteliğindeki başvurularda, yatırımcı, izleme süresi devam ederken aynı alt konuda tekrar başvuruda bulunamaz. Alt konular, Ek-5/A ve Ek-5/B'de yer alan sektörel bazda proje konusu ve kodları tablosunda belirtilir. Bu fıkrada belirtilen süre kısıtları 6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle zarar gören ve afet bölgesi ilan edilen illerde 2022-2023 Başvuru Dönemine ait proje sunan ancak depremler nedeniyle mücbir sebep kapsamında fesih işlemi uygulanmış yatırımcılar için uygulanmaz.

(17) Kırsal ekonomik altyapı yatırımlarında makine parkları için sadece tarımsal amaçlı örgütler hibe desteğinden faydalanabilir.

(18) Kiralanmış bir mülk üzerinde yapılacak yatırımlar da uygun yatırımlardır. Kiralama süresinin başvuruların başladığı tarihten itibaren en az yedi yılı kapsaması ve yatırımcının hibe sözleşmesi imzalanması aşamasında noter onaylı kira sözleşmesini ibraz etmesi gerekir. Nihai raporda ödeme talep dosyası ekinde üst hakkı veya kiralamanın tapuya şerh edilme şartı aranır. Kira sözleşmesi yerine tahsis/kullanma izin/irtifak hakkı belgesi bulunması halinde bu belgeler ilgili kurum ve kuruluşun bağlı oldukları mevzuata göre alınır.

(19) Yatırım yeri hisseli ise; hissedarlardan birisinin başvuruda bulunması halinde diğer hissedarların yatırımcıya muvafakat verdiklerini, sahibi oldukları arsa üzerinde inşaat yapılmasına rızaları olduğunu ve tesis faaliyete geçtikten sonra en az yedi yıl süreyle tesisin faaliyetine engel olabilecek ölçüde başka bir tesis kurmayacaklarını beyan ettikleri taahhütnamenin başvuru aşamasında veri giriş sistemine yüklenmesi, noter onaylı taahhütnamenin ise hibe sözleşmesi aşamasında sunulması gerekmektedir.

(20) Mevcut kapalı ortamda bitkisel üretim tesislerinde ve tarımsal amaçlı örgütlerin sulama hizmetlerinin gerektirdiği elektrik enerjisini temin etmek amaçlı yenilenebilir enerji üretim tesisi konulu başvurularda teknik gerekçelerinin açıklanması ve ilgili mevzuata aykırı olmaması şartıyla, güneş enerjisi panelleri, mülkiyeti veya kullanım hakkı başvuru sahibine ait olmak üzere yatırım yerine bitişik birden fazla parselde yer alabilir. Bu durumda enerji nakil hattı yatırımcı tarafından aynı katkı olarak karşılanır.

(21) Tarım arazileri üzerinde yapılacak yatırımlar için, 5403 sayılı Kanun kapsamında alınan izin belgesi, başvuru aşamasında veri giriş sistemine yüklenecektir.

(22) Tarıma dayalı ekonomik yatırımlar başlığı altında büyükbaş, küçükbaş ve kanatlı hayvan yetiştiriciliğine yönelik yatırım konularında yapılan başvurularda, 18/3/2010 tarihli ve 5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunu ile 5996 sayılı Kanun hükümlerine göre zorunlu olan biyogüvenlik tedbirleri de hibe kapsamında değerlendirilir.

(23) 6/6/1985 tarihli ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununa göre kurulmuş serbest bölgelerde yapılacak yatırımlar için başvuru kabul edilmemektedir.

(24) İpek böceği yetiştiriciliği yatırımları kapsamında dut bahçesi kurulumu, kapalı ortamda bitkisel üretim ve kültür mantarı yetiştiriciliği hariç bitkisel ürünlerin birincil üretimine yönelik hibe desteği verilmemektedir.

(25) Tesisin birden fazla bölüme ayrılarak her bölüm için ayrı ayrı başvuru yapılması durumunda hiçbir başvuru hibe desteği kapsamında değerlendirilmez.

(26) Büyük bir projenin bölümler/üniteler şeklinde yapılmasına yönelik olarak hazırlanan projelerde hiçbir başvuru hibe desteği kapsamında değerlendirilmez.

(27) Proje uygulaması ile ilgili mevzuat gereği başvuru aşamasında alınması gerekli izin, ruhsat ve denetim işleri ile yapılması zorunlu olan tüm işlemlerin yerine getirilmesinden yatırımcılar sorumludur. İlgili mevzuat gereği alınması gerekli başvuru konusu ve niteliği ile ilgili izin ve ruhsatlar hibe sözleşmesi ekinde, tesis tamamlandıktan sonra alınması gerekli başvuru konusu ve niteliği ile ilgili izin ve ruhsatlar ise en geç nihai rapor ekinde sunulmak zorundadır. Yatırımcının, ilgili mevzuat gereğince alınması gerekli izin ve ruhsatları ilgili kurumdan kaynaklanan sebeplerle hibe sözleşmesi aşamasında sunamaması ve bu durumu belgelendirmesi halinde, yatırımcıya, il müdürlüğünün uygun görüşü ile söz konusu belgeleri temin ederek hibe sözleşmesi imzalaması için otuz gün süre verilir. Mücbir sebepler hariç olmak üzere verilen ek otuz günlük süre içinde yatırımcının ilgili mevzuat gereği alınması gerekli yasal izin ve ruhsatları alamaması halinde hibe sözleşmesi imzalanmaz.

(28) Hibe sözleşmesi öncesi, yatırımcının satın alma işleri ile ilgili yüklenici/tedarikçilerden kaynaklanan sorunlar nedeniyle satın alma işlemlerinin gerçekleştirilmesi için ek süre talep etmesi halinde, il müdürlüklerince yapılacak inceleme sonucu durumu uygun mütalaa edilenler için projelerin bu Tebliğde belirtilen son tamamlanma tarihlerini geçmemeleri şartı ile hibe sözleşmesi imzalaması süresine ek olarak otuz gün süre verilir. Mücbir sebepler hariç olmak üzere verilen ek otuz günlük süre içinde satın alma esaslarına uygun işlem gerçekleştirilemez ise hibe sözleşmesi imzalanmaz.

(29) Yatırımcının, alınması gerekli izin ve ruhsatlar ile satın alma işlerinin her ikisi için de ek süre talep etmesi halinde verilecek ek süre kırk beş günü geçemez.

Uygulama illerinin yatırım konuları

MADDE 10- (1) Program çerçevesinde 81 ilde; bu Tebliğde belirtilen yatırım konularından tümü veya bir kısmı, illerin sektörel önceliklerine göre Bakanlıkça belirlenerek uygulama rehberi ile başvuru öncesinde ilan edilir ve hibe desteği kapsamında başvurular kabul edilir.

Proje tamamlanma süresi

MADDE 11- (1) Projelerin son tamamlanma tarihi, mücbir sebepler hariç hibe sözleşmesinin imzalandığı takvim yılının Kasım ayının son iş günüdür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Başvuru Sahiplerinde Aranacak Özellikler ve Hibe Desteğinden Faydalanamayacak Olanlar

Başvuru sahiplerinde aranacak özellikler

MADDE 12- (1) Bu Tebliğde belirtilen yatırım konularını gerçekleştirmek üzere hazırlanacak proje başvuruları gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılır.

(2) El sanatları ve katma değerli ürünler hariç, başvuru sahibi gerçek ve tüzel kişilerin, Bakanlıkça belirlenen başvuru konusu ile ilgili kayıt sistemine kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğindeki başvurularda son başvuru tarihinden önce; yeni tesis ve kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması niteliğindeki başvurularda ise en geç nihai rapor aşamasında kayıtlı olması ve izleme süresi sonuna kadar kaydının devam etmesi gerekir.

(3) Tüm yatırımlar için son başvuru tarihinden önce kurulan;

a) 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda tanımlanan kolektif şirket, limited şirket ve anonim şirketler,

b) Tarımsal amaçlı örgütler, tüzel kişi olarak başvurabilirler.

(4) Üçüncü fıkrada belirtilen kuruluşlar, kuruluş tüzüklerinde/ana sözleşmelerinde belirtilen faaliyet alanları ile ilgili yatırım konularına başvurabilirler.

(5) Üçüncü fıkrada belirtilen kuruluşların, proje başvurusu, hibe sözleşmesi imzalanması ve uygulamaların gerçekleştirilmesi konularında yetkili kurullarından son başvuru tarihinden önce karar almış ve bu kararın alındığına dair belgeyi proje başvurularında ibraz etmiş olmaları gerekir.

(6) Tüm yatırımlara yönelik proje konularında başvuran tüzel kişiler idari ve mali açıdan kamudan bağımsız olmalıdırlar. Tüzel kişilerin başvuru aşamasında idari ve mali açıdan kamudan bağımsız olduklarına dair taahhünameyi sunmaları gerekir.

Hibe desteğinden faydalanamayacak olanlar

MADDE 13- (1) Bu Tebliğde açıklanan gerçek ve tüzel kişi haricindekiler ve kamu görevi yürütenler, devlet memurları, kamu işçileri veya devlet üniversitelerinde görevli öğretim görevlileri hibe desteğinden faydalanamazlar.

(2) Hibe sözleşmesi imzalayan ancak başvuruların alınmaya başladığı tarihe kadar yatırımını nihai rapora bağlayamayan, önceki tebliğler kapsamında hibe desteğinden yararlanmış ancak projesi fesih sürecinde bulunan yatırımcılar hibe desteğinden faydalanamazlar.

(3) Tarımsal amaçlı örgütler hariç, tüzel kişi ortaklarının gerçek kişi olması halinde ortaklar gerçek kişi olarak hibe desteğinden faydalanamazlar. Ayrıca tüzel kişi ortaklarının tüzel kişi olması halinde de tüzel kişi ortaklar ayrı olarak hibe desteğinden faydalanamazlar. Gerçek ve/veya tüzel kişiler kendileri hibe başvurusunda bulunmaları halinde oluşturdukları ya da oluşturacakları farklı tüzel kişiler/ortaklar ayrıca hibe desteğinden faydalanamazlar.

(4) İl özel idaresi ve belediye gibi kamu kurum ve kuruluşları, bunların vakıf ve birlik benzeri teşekkülleri ile içinde buldukları ortaklıkların başvuruları Program kapsamında değerlendirilmez.

(5) 30/6/2007 tarihli ve 26568 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tahsilat Genel Tebliği (Seri: A Sıra No: 1) gereğince vadesi geçmiş vergi borcu ile Sosyal Güvenlik Kurumuna vadesi geçmiş prim borcu bulunan yatırımcılar hibe desteğinden faydalanamazlar.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Hibeye Esas Proje Tutarları

Hibeye esas proje tutarı ve destekleme oranı

MADDE 14- (1) Bu Tebliğde belirtilen tarıma dayalı ekonomik yatırım konularında hibeye esas proje tutarı; yeni tesis niteliğindeki başvurularda 14.000.000 Türk Lirası, kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması niteliğindeki başvurularda 12.000.000 Türk Lirası, kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğindeki başvurularda 10.000.000 Türk Lirası üst limitini geçemez. Hibeye esas proje tutarı alt limiti 3.000.001 Türk Lirasıdır. Bu limitin altındaki başvurular kabul edilmez.

(2) Bu Tebliğde belirtilen kırsal ekonomik altyapı yatırım konularında hibeye esas proje tutarı 3.000.000 Türk Lirası üst limitini geçemez. Hibeye esas proje tutarı alt limiti 100.000 Türk Lirasıdır. Bu limitin altındaki başvurular kabul edilmez.

(3) Başvuruların kabul edilmesi halinde; hibeye esas proje tutarının %50'sine hibe yoluyla destek verilir. Yatırımcılar hibeye esas proje tutarının %50'si oranındaki katkı payını, aynı katkıyı ve toplam tutara ait Katma Değer Vergisi (KDV)'nin tamamını kendi öz kaynaklarından temin etmekle yükümlüdür.

(4) Hibe sözleşmesinde belirlenen hibeye esas tutar üst limit niteliğindedir. Hibenin nihai tutarı fiili gerçekleştirmeler sonucunda ortaya çıkar.

(5) Hibeye esas tutarın hibe desteği kısmı kamu kaynakları kullanılarak karşılandığı için yatırımcılar tarafından sağlanması gereken katkı payının finansmanında hiçbir şekilde kamu kaynakları kullanılamaz.

(6) Proje bütçesi KDV hariç hazırlanır.

(7) Proje toplam tutarının; bu maddede belirlenen hibeye esas proje tutarını aşması durumunda, artan kısma ait işlerin yatırımcılar tarafından aynı katkı olarak finanse edilmesi ve yatırım süresi içerisinde tamamlanması gerekir. Bu durumun hibe başvurusu ile beraber taahhüt edilmesi şarttır.

ALTINCI BÖLÜM

Proje Giderleri

Hibe desteği kapsamındaki proje gider esasları

MADDE 15- (1) Bu Tebliğ kapsamında hibe desteği verilecek proje giderlerinin;

- a) Yatırımcı ile imzalanan hibe sözleşmesinden sonra gerçekleştirilmesi,
- b) Hibe sözleşmesi ekinde sunulan tatbikat projesinde belirtilmiş olması ve hibe desteği verilecek proje giderleri kapsamında yer alması,
- c) Hibe sözleşmesi ekinde sunulan proje bütçesi tablosundaki hibeye esas proje giderlerinin, bu Tebliğde belirtilen limitlerin içerisinde kalması,
- ç) Hibe sözleşmesi ekinde sunulan iş planında öngörülen yatırım süresi içerisinde gerçekleşmesi, hibe desteği kapsamındaki giderlerin Bakanlık tarafından yayımlanan uygulama rehberinde belirtilen esaslara uygun olması ve belgelere dayandırılması,
gerekir.

Gider kalemleri

MADDE 16- (1) Bu maddede belirtilen gider kalemleri, bu Tebliğde belirtilen esaslar çerçevesinde, ilgili bölümlerde belirtilen istisnalar geçerli olmak kaydıyla hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

- (2) Yatırım uygulamalarına ait;
  - a) İnşaat işleri alım giderlerine,
  - b) Makine, ekipman ve malzeme alım giderlerine,
hibe desteği verilir.
- (3) Yatırımcılar tarafından, proje kapsamında satın alınacak ve hibe desteği verilecek tüm makine, ekipman ve malzeme alımları ile inşaat işleri Bakanlık tarafından yayımlanan uygulama rehberinde belirtilen esaslara uygun olarak yapılmış satın alımlar sonucunda belirlenen yüklenicilerle/tedarikçilerle yapılacak sözleşmeler kapsamında sağlanır.
- (4) Projeyi oluşturan tüm gider kalemlerinin yeni ve kullanılmamış olması gerekir.
- (5) Hibeye esas proje tutarını oluşturan, hibe desteği verilecek proje giderleri mutlaka teknik projeye ve piyasa etütlerine dayandırılır ve proje başvurularında ayrıntılı olarak belirtilir.
- (6) Başvuruda bütçelendirilen inşaat, makine ve ekipman kalemlerinden uygulama rehberine ve/veya teknik şartnamelere uygun olarak temin edilmeyen ve uygun harcama kapsamında kabul edilmeyen kalemler, ikinci el alımı olmamak şartı ile projenin amacına uygun olarak aynı katkı ile tamamlandığı takdirde hibe desteği kapsamında kabul edilen kalemlerden çıkarılır ve başlangıçta belirlenen hibeye esas tutardan düşülerek hibe ödemesi yapılır.
- (7) Yatırımcı, hibeye esas proje giderlerinden inşaat işleri ile makine ve ekipman alımlarını tek bir alım ya da farklı alımlar şeklinde gerçekleştirebilir.
- (8) Yenilenebilir enerji olarak jeotermal kaynağın kullanılacağı yatırımlarda jeotermal kuyu için hibe desteği verilmez.
- (9) Yenilenebilir enerji olarak jeotermal, biyogaz, güneş ve rüzgâr enerjisi kullanılacak bütün yatırım konularında yenilenebilir enerji üretimi mevcut veya bu Tebliğ kapsamında kurulacak tesisin kapasite/ekspertiz raporunda hesaplanan yıllık enerji ihtiyacının en az %51'ini, en fazla %110'unu karşılayacak şekilde projelendirilmesi halinde hibe desteğinden faydalandırılır. Elde edilen enerjinin, mevcut veya bu Tebliğ kapsamında kurulacak tesisdeki enerji ihtiyacının %110'unu aşması durumunda elde edilen toplam enerji ile tesiste ihtiyaç duyulan enerji oranlanarak hibe ödemesi yapılır. Bu oranların dışında kalan kısımlar aynı katkı olarak karşılanır.
- (10) Yenilenebilir enerji olarak biyogaz, güneş ve rüzgâr enerjisi kullanılarak elektrik üretilecek bütün yatırım konularında enerjinin ulusal şebekeye bağlanması şarttır. Hibe ödemeleri, kapasite/ekspertiz raporunda hesaplanan yıllık enerji ihtiyacının en az %51'inin, en fazla %110'unun karşılanması amacıyla bağlantı sözleşmesinde belirtilen kurulu güç üzerinden yapılır.
- (11) Bağlantı sözleşmesinde belirtilen kurulu gücün, bağlantı izni ve ruhsatı veren kurumdan kaynaklanan sebeplerle projede %51'in altına düşmesi ve bu durumun da resmî belgelerle tespit edilmesi halinde, yenilenebilir enerji üretim tesisi başvurularında hibe sözleşmesi, teminat yatırımcıya iade edilerek feshedilir. Yenilenebilir enerji üretimi, başvuruya esas

yatırım projesinin bir ünitesi ise, projede enerji ünitesine ait giderler hibe esas proje tutarından düşürülerek yatırımın geri kalan kısmı hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

İnşaat işleri alım giderleri

MADDE 17- (1) Program kapsamında hibe desteği verilecek inşaat işleri alım giderleri, projenin faaliyete geçmesi için kaçınılmaz olan inşaat işlerini kapsar.

(2) Yeni tesis ve kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması niteliğindeki başvurularda hibe esas proje gideri sadece inşaat faaliyetinden ibaret olamaz. Ancak çelik silo, soğuk hava deposu ve kapalı ortamda bitkisel üretim tesisi yatırımları sadece inşaat faaliyetinden ibaret olabilir.

(3) İnşaat gideri, yeni tesis ve kısmen yapılmış yatırımların tamamlanmasına yönelik yatırımlarda hibe esas proje tutarının %80'inden, kapasite artırımına yönelik yatırımlarda %60'ından, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyona yönelik yatırımlarda ise %20'sinden fazla olamaz. Ancak çelik silo, soğuk hava deposu, kapalı ortamda bitkisel üretim tesisi, küçükbaş ve büyükbaş hayvan yetiştiriciliği yatırımlarında bu kısıtlara uyulması zorunlu değildir.

(4) İnşaatın yapılma yöntemi ile kullanılacak teknolojiyi açıklayan, inşaat işleriyle doğrudan ilgili malzeme, işçilik, makine ve ekipman kullanım veya iş makinesi giderlerini kapsayan ve gider türü, ölçü birimi, miktar, birim fiyat ve tutar ayrıntılarını da içeren taslak yapım şartnameleri proje başvuru ekinde ve uygulama aşamalarını süreleriyle birlikte gösteren bir iş programı da hibe sözleşmesi ekinde sunulur.

(5) Program kapsamında yapılacak yeni tesis ve kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması niteliğindeki başvurularda, yatırım konusu işleme alanı dışında ihtiyaç duyulan idareye ait personel odaları, yatakhane, yemekhane, teşhir ve satış reyonu, bekleme kulübesi, bahçe duvarı, çit, tesis bahçesinin düzenlenmesi gibi bölümler ve bunlara ait giderler idari alan olarak ve hibe uygun harcamalar kapsamında değerlendirilir. Bu harcamaların toplamı hibe esas inşaat giderinin %15'ini, her yapı için kazı, dolgu ve reglaj işleri yapının toplam hibe esas inşaat giderinin %6'sını ve alsans olarak idari alan, toplam inşaat alanının %30'unu aşamaz.

(6) Hayvan yetiştiriciliği ve su ürünleri yetiştiriciliğine yönelik yatırımlar için yapılacak bakıcı evi dışında mesken ve benzeri yapıları kapsayan proje başvuruları hibe desteği kapsamında değerlendirilmez.

Makine, ekipman ve malzeme alım giderleri

MADDE 18- (1) Program çerçevesinde yapılacak makine, ekipman ve malzeme alımları, üretimi de içeren bir proje bütününe parçası olduğu takdirde finanse edilir.

(2) Yeni tesis niteliğindeki başvurularda hibe esas proje gideri sadece makine ve ekipman alım giderinden ibaret olamaz. Ancak su ürünleri yetiştiriciliği yatırımlarında hibe esas proje gideri sadece makine ve ekipman alım giderinden ibaret olabilir.

(3) Kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması, kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğindeki proje tekliflerinde hibe esas proje tutarının tamamı makine ve ekipman alım giderinden ibaret olabilir.

(4) Makine ve ekipman alımlarında, proje sahasına teslim giderleri ile montaj giderleri makine alımı ile aynı faturada bulunmaları ve hibe sözleşmesi aşamasında belirtilen hibe esas tutarı aşmaması durumunda uygun harcama kapsamında değerlendirilerek hibe desteğinden yararlandırılır. Ayrı faturalandırılmaları durumunda ise sadece makine ve ekipman alım bedeline hibe desteği verilir.

(5) Makine ve ekipman teknik şartnamesi; makine ve ekipmanın projedeki kullanım amacı ve üretimdeki gerekliliği belirtilerek proje başvuru ekinde sunulur.

(6) Makine, ekipman ve malzeme alım giderleri kapsamında, demirbaş eşya, mobilya, mefruşat alımı gibi giderler ve tesis tamamlandıktan sonra tesisin işletilmesine yönelik hammadde veya malzeme gibi işletme giderlerine hibe desteği verilmez.

(7) Bu Tebliğ kapsamında kendi yürür makineler desteklenmez.

(8) Trafo satın alımları hibe desteği kapsamında değildir.

(9) Yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üreten tesisler hariç enerji nakil hattı satın alımları hibe desteği kapsamında değildir. Yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üreten tesisler için ise enerji nakil hattı satın alımları hibe esas proje tutarının en fazla %15'i ile sınırlıdır.

(10) Kırsal ekonomik altyapı yatırımlarında şebekeden bağımsız (off-grid) sistemler de destek kapsamındadır. Bu faaliyet kapsamındaki yatırımların başvuru sahibinin statüsüne bakılmaksızın kırsal alanda olması gerekir. Üretilen enerjinin ulusal şebekeye bağlanması şart değildir. Bu destek sadece bitkisel üretim yapan aile işletmeciliği faaliyetleri ile yaylacı ve göçer faaliyetleri kapsamında arıcılık, büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliğini kapsar. Makine, ekipman ve malzeme alımlarına ek olarak işletmelerin enerji talebini karşılamak amacıyla 5 kW'a kadar şebekeden bağımsız (off-grid) sistem için projelendirme yapılabilir. Yatırım uygulama alanı dışında kalan kablolu işlemleri uygun harcama olarak kabul edilmez.

(11) Şebekeden bağımsız (off-grid) sistemlerde bağlantı anlaşması istenmez. İl proje yürütme birimi, işletmelerin şebekeden bağımsız (off-grid) yenilenebilir enerji yatırımları için proje kontrol ve kabul yetkisine sahiptir.

(12) Şebekeden bağımsız (off-grid) sistemlerde yatırım yapılacak yerin ilgili kuruluş tarafından statik onayı verilmiş çatı üstü ya da arazi olmasında bir engel yoktur.

(13) Kırsal ekonomik altyapı yatırımlarında akıllı tarım uygulamaları ile ilgili hibe desteği kapsamında kabul edilecek gider kalemleri uygulama rehberinde belirtilir.

(14) Yeni tesis niteliğindeki başvurular dışında jeneratör satın almaları hibe desteği kapsamında değildir.

(15) Makine, ekipman ve malzeme alım giderlerine ait teknik şartnameyi, metraj ve keşfi, makine yerleşim planını ve bina büyüklüğü ile alınan makinelerin uyumlu ve üretim aşamalarında gerekli olduğuna dair raporu hazırlayan ve tasdik eden kişilerin ilgili meslek odalarına kayıtlı olmaları şarttır.

Proje kaynaklarından karşılanamayacak giderler

MADDE 19- (1) Uygun olmayan ve hibe desteği kapsamı dışında kalan giderler şunlardır:

- a) Her türlü borçlanma giderleri.
- b) Faizler.
- c) Başka bir kaynaktan finanse edilen harcama ve giderler.
- ç) Kira giderleri.
- d) Kur farkı giderleri.
- e) Arazi, arsa ve bina alım bedelleri.
- f) Binanın yakıt, su, elektrik ve aidat giderleri.
- g) Ayrı faturalandırılmış nakliye ve montaj giderleri.
- ğ) Bankacılık giderleri.
- h) Denetim giderleri.
- ı) KDV ve ÖTV dâhil iade alınan veya alınacak vergiler.
- i) İkinci el/kullanılmış makine ve ekipman alım giderleri.
- j) Proje yönetim ve danışmanlık giderleri.
- k) Makine tamir ve parça alım giderleri.
- l) Sarf malzemeleri.
- m) Makine kullanım eğitimi giderleri.
- n) Mücbir sebepler hariç bu Tebliğ ile belirlenen yatırım süreleri içinde gerçekleştirilmeyen giderler.

(2) Program kapsamında hibe sözleşmesi imzalanmayan projelerle ilgili yapılan hiçbir harcama karşılanmaz, bu giderlerden dolayı herhangi bir sorumluluk üstlenilmez.

(3) Bakanlık tarafından yayımlanan uygulama rehberinde belirtilen usul ve esaslara uygun olarak gerçekleştirilmeyen, belgelendirilmeyen ve ibraz edilmeyen her türlü satın alma gideri, hibeye esas gider kapsamında olsa dahi hibe desteğinden karşılanmaz.

Aynı katkılar

MADDE 20- (1) Yatırımcılardan veya iş birliği yaptığı kişi ve kuruluşlardan herhangi biri tarafından hibe sözleşmesi öncesi edinilmiş arazi, bina, makine ve ekipman, aynı katkı olarak dahi proje yatırım tutarına dâhil edilmez.

(2) Hibe sözleşmesi imzalandıktan sonra yatırımcılar tarafından, hibeye esas proje giderleri dışında kendi kaynakları kullanılarak bina, malzeme, makine ve ekipman ile işgücüne yönelik olarak yapılacak herhangi bir katkı, yatırım süresi içerisinde tamamlanması koşulu ile aynı katkı olarak değerlendirilir. Ancak iş takvimleri ve uygulamalar sırasında bu katkıların tamamının, yatırımcı tarafından, hibeye esas proje giderlerine yönelik kullanımlar yapılmadan önce veya eşzamanlı olarak gerçekleştirilmesi zorunludur. Başvuru sahipleri, bu hususları başvuru aşamasında sunacakları taahhütnamede belirtirler.

(3) Aynı katkılar, hibeye esas proje giderleri kapsamında öngörülmüş satın alımlardan bağımsız alımlar veya gerçekleştirmeler şeklinde yapılabilir.

(4) Başvuru aşamasında aynı katkı olarak taahhüt edilen işlerin projede öngörülen nitelik ve nicelikte gerçekleştirilmesi şarttır. Aynı katkıda fiziki gerçekleşme esas alınır, aynı katkıda gösterilen inşaat işleri ile makine ve ekipman alımlarıyla hibeye esas harcama giderleri için satın almanın birlikte yapılması durumunda satın alma sonrası oluşacak tutarda azalma söz konusu olur ise aradaki fark hibeye esas proje tutarından düşülür.

(5) Yapılacak aynı katkılar, yatırımcının yapmakla yükümlü olduğu katkı payının yerine ikame edilemez.

YEDİNCİ BÖLÜM

Proje Başvuruları

Başvuru zamanı

MADDE 21- (1) Başvuru zamanı Bakanlıkça yayımlanacak olan uygulama rehberinde ilanen duyurulur.

Başvuracılara sağlanacak teknik destek

MADDE 22- (1) Başvuracak gerçek ve tüzel kişiler, program konusunda il proje yürütme biriminden ihtiyaç duydukları bilgiyi alabilirler.

(2) İl proje yürütme birimince verilecek bilgi, proje hazırlanmasında karşılaşılabilecek sorulara cevap vermekle sınırlı olup projenin kabul edilmesi konusunda bir taahhüt niteliği taşımaz.

(3) İl proje yürütme birimleri, yatırımcılara kesinlikle proje hazırlayamaz.

(4) Başvuru sahipleri, programa ait uygulama rehberi ile içinde yer alan başvuru formlarını ve bilgilendirici dokümanları il müdürlüğü veya "www.tarimorman.gov.tr" internet adresinden temin edebilirler.

(5) Bakanlık tarafından düzenlenecek eğitim, çalıştay, bilgilendirme toplantıları ve benzeri etkinlikler "www.tarimorman.gov.tr" internet adresi aracılığıyla duyurulur.

Başvurulacak adres

MADDE 23- (1) Program ile ilgilenen gerçek ve tüzel kişiler başvurularını “www.tarimorman.gov.tr” internet adresinden yaparlar.

Başvuru şekli

MADDE 24- (1) Proje başvurusu;

a) Bu Tebliğde belirtilen yatırım konularını gerçekleştirmek amacıyla hazırlanır.

b) Bu Tebliğde belirtilen niteliklere sahip gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılır.

c) Bakanlık tarafından yayımlanacak uygulama rehberine uygun olarak hazırlanır.

(2) Bu Tebliğde belirtilen usul ve esaslara göre hazırlanan başvuru dosyasının girişi veri giriş sistemi üzerinden yapılır.

(3) Bakanlık bilgi sistemlerinde herhangi bir aksaklık olması halinde Genel Müdürlük gerekli önlemleri alır.

(4) Veri girişi yapılan belge ve dokümanlarla ilgili olarak uygulama rehberinde belirtilen zaman ve takvim dışında hiçbir belgede düzeltme yapılamaz ve doküman tamamlanamaz.

(5) Başvuru şekline ilişkin bu Tebliğde yer almayan diğer hususlar Bakanlıkça yayımlanan uygulama rehberinde açıklanır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Proje Başvurularının İl Düzeyinde Değerlendirilmesi

İl proje değerlendirme komisyonu

MADDE 25- (1) Program kapsamında, başvurusu alınan projelerin incelenmesi ve ilk değerlendirmeleri bu bölümde belirtilen kriterlere göre il proje değerlendirme komisyonu tarafından yapılır. Başvuruların, bu Tebliğe ve uygulama rehberine uygun olarak il düzeyinde değerlendirilmesinden il proje değerlendirme komisyonu sorumludur.

(2) İl proje değerlendirme komisyonunun oluşturulma ve çalışma şekilleri valilik tarafından son başvuru tarihinden önce belirlenir ve taraflara duyurulur.

(3) İl proje değerlendirme komisyonuna, değerlendirme sürecinde gerekli tüm teknik ve lojistik desteğin verilmesi, tabloların düzenlenmesi, proje özetlerinin hazırlanması, verilerin muhafazası gibi konularda çalıştırılması amacı ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarından personel görevlendirilebilir.

(4) Değerlendirmeye; son başvuru tarihini takiben yapılacak ilk toplantıda belirlenecek kriterlere göre veri giriş sistemi üzerinden başlanır. Komisyon, bu değerlendirmeleri son başvuru tarihini takiben en geç otuz gün içerisinde tamamlar ve görevi sona erer. İl proje değerlendirme komisyonunun ihtiyaç duyması halinde teknik alt komisyon görevlendirilebilir. Oluşturulan alt komisyon il proje değerlendirme komisyonu ile eş zamanlı olarak projelerin incelemesini tamamlar.

Başvuruların idari uygunluk ile başvuru sahibi ve projenin uygunluğu açısından incelenmesi

MADDE 26- (1) Belge ve dokümanların yüklenmesinin ardından, il proje değerlendirme komisyonu, başvuruları uygulama rehberinde belirtilen kriterlere göre inceler. Uygun bulunan başvurular değerlendirmeye alınır.

(2) İl proje değerlendirme komisyonu gerek duyarsa, teknik alt komisyonlar oluşturarak proje giderlerinin mevzuat ve maliyetler açısından uygunluğunu inceletir.

Başvuruların ön değerlendirme kriterleri açısından değerlendirilmesi

MADDE 27- (1) Başvurular değerlendirilirken başvuru sahibinin niteliği, yatırım yerinin karakteristiği, yatırım yerinin mülkiyeti, yatırımın niteliği, yatırımın sektörel önceliği, başvuru sahibinin daha önce hibeden yararlanma durumu gibi kriterler göz önüne alınır.

(2) Ön değerlendirme kriterleri Ek-1/A ve Ek-1/B’de belirtilmiştir. Başvurular, ön değerlendirme puanlarına göre en büyükten en küçüğe doğru sıralanarak teklif listeleri hazırlanır. Aynı puanı alan başvurular kendi aralarında sıralanırken başvuru zamanı daha önce olan üst sıraya alınır. Değerlendirme sonuç tablosu ve program teklif listelerinin veri giriş sistemi üzerinden alınan çıktısı, il proje değerlendirme komisyonunca imzalanarak Elektronik Belge Yönetim Sistemi üzerinden Genel Müdürlüğe gönderilir.

(3) Genel değerlendirme raporu, değerlendirme sonuç tablosu ve Program teklif listelerinin çıktıları ile başvuru sahiplerince girişi yapılan başvuru dosyaları, 18/10/2019 tarihli ve 30922 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre il müdürlüklerinde muhafaza edilir.

Başvuruların genel değerlendirme kriteri açısından değerlendirilmesi

MADDE 28- (1) İllerden gelen teklif listeleri merkez proje değerlendirme ve bütçe belirleme komisyonunca Ek-1/C’de yer alan genel değerlendirme kriteri gözetilerek puanlanır ve veri giriş sistemi üzerinde nihai puan belirlenir.

(2) Başvurular, aldıkları nihai puana göre en büyükten en küçüğe doğru sıralanır, teklif listeleri hazırlanır. Genel değerlendirme raporu, değerlendirme sonuç tablosu ve program teklif listelerinin veri giriş sistemi üzerinden alınan çıktısı, merkez proje değerlendirme ve bütçe belirleme komisyonunca imzalanarak Genel Müdürlük onayına sunulur.

Hibe başvurusunun reddedilme nedenleri

MADDE 29- (1) Değerlendirme komisyonları tarafından değerlendirme kriterlerine göre yapılan inceleme sonucu alınan proje başvurularının reddedilme kararı, tüm projelerle ilgili Genel Müdürlük onayı alındıktan sonra il müdürlüğü tarafından uygulama rehberinde belirtilen şekilde başvuru sahiplerine bildirilir.

(2) Başvuruyu reddetme kararının aşağıdaki gerekçelere dayanması zorunludur:

a) Başvurunun müracaat tarihinden sonra yapılması.

b) Başvuru sahibinin bu Tebliğde belirtilen şartlara sahip olmaması.

- c) Başvuruya konu faaliyetin program kapsamında olmaması.
- ç) Projenin başvuruda belirtilen yatırım konusuna ait konu kodu ile uyumlu olmaması.
- d) Projenin uygulama süresinin öngörülen azami süreyi aşması.
- e) Hibeyle esas proje tutarının ve talep edilen katkının duyurulmuş olan azami miktarı aşması.
- f) Projenin teknik olarak uygulanmasının mümkün olmaması ve yatırım konusu ile uyumsuz olması.
- g) Başvuru formu içindeki bütçelemeye dair hususların birbirleri ile tutarsız olmaları.
- ğ) Projenin başvuruda sunulan bilgi ve belgelerle uyumsuz olması.

h) Bütün yatırım konularında; 22/11/1984 tarihli ve 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu ve/veya 18/12/1981 tarihli ve 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu ve/veya 5403 sayılı Kanun kapsamında konulan şerhler için ilgili kurumdan yatırım yapılmasında sakınca olmadığına dair belge alınmış yatırım yerleri ile organize sanayi bölgesi, tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgesi ve ihtisas küçük sanayi sitesi tarafından yatırım yerlerine konulan ipotek veya şerhler, organize sanayi bölgelerinin ve tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgelerinin kuruluşunda kullanılan krediler nedeniyle konulan ipotek ve şerhler ile bu Tebliğ kapsamında yapılacak başvurular için yatırım yerinin kiralanmış olması durumunda kira sözleşmeleri nedeniyle yatırım yerlerine konulan şerhler hariç, yatırım yerinin tapu kaydında ipotek, haciz, ihtiyati tedbir ve yatırımın sürdürülebilirliğini etkileyebilecek şerhler bulunması ve/veya hakkında açılmış dava olması.

ı) Kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğindeki başvurularda, mevcut tesisin faaliyeti ile ilişkili olarak bankalarca başvuru sahibi adına daha önce kullanılan kredi nedeniyle konulan ipotek için ilgili bankadan geri ödemelerin düzenli yapıldığına dair belge almış olanlar ile program kapsamında daha önce hibe desteğinden yararlanmış olan tesisler için sözleşmeleri gereği konulan şerhler hariç yatırım yerinin ipotekli, şerhli, icraya verilmiş ve/veya hakkında açılmış dava olması.

i) Başvurunun veri giriş sistemi üzerinden yapılmamış olması.

j) Başvurunun bu Tebliğ ve uygulama rehberinde belirtilen usul ve esaslara göre hazırlanmamış veya gerçekleştirilmemiş olması.

k) Hibeyle esas proje tutarının bu Tebliğde belirtilen limitlerin dışında olması.

l) Başvuru sırasında ve sözleşme yapılmadan önce başvuru sahibinin iflas etmiş veya projenin tasfiye halinde olması, başvuru sahibinin işlerinin mahkemelerce idare ediliyor olması, alacaklılarıyla herhangi bir düzenlemeye girmiş olması, iş veya faaliyetlerini askıya almış olması, bu meselelerle ilgili bir dava veya takip konusu bulunması veya yürürlükteki mevzuat ve düzenlemelerde yeri olan bir prosedür dolayısı ile bunlara benzer bir durumda olması.

m) Yatırımcının; kamu haklarından mahrum olması veya hırsızlık, dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma, görevi kötüye kullanma, rüşvet, irtikap, nitelikli zimmet, sahtecilik, ihaleye fesat karıştırma, hileli iflas suçlarının birinden veya 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan ve organize veya örgütlü suçlardan dolayı hüküm giymiş bulunması, milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen terör örgütlerine aidiyeti, iltisakı veya irtibatı olması veya tutuklu bulunması veya 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 102 nci, 103 üncü ve 104 üncü maddelerinde düzenlenen suçlardan adli sicil kaydı olması veya 5237 sayılı Kanunun Millete ve Devlete Karşı Suçlar ve Son Hükümler başlıklı Dördüncü Kısımının üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci bölümlerinde yer alan suçların birinden veya ülkenin mali çıkarlarına zarar verici herhangi bir suçtan dolayı hakkında kesinleşmiş mahkûmiyet kararı olması.

n) Program/il bütçesinin yetersiz olması.

o) Farklı gerçek/tüzel kişilerce hazırlanmış olsa dahi aynı yatırım alanlarında birbirleri ile ortak ekonomik ve/veya çıkar ilişkileri bulunan veya birbirlerini tamamlayan projelerle müracaat edilmesi.

ö) Birbirleriyle birebir aynı olan, kopya projeler ile başvuruda bulunulması.

p) Başvuru sahiplerinin, başvuru sırasında veya sözleşme yapılmadan önce gerçeğe aykırı beyanda bulduklarının tespit edilmesi.

r) Üretime yönelik olmayan, araştırma geliştirme projeleri ile başvuruda bulunulması.

s) Başvuru sahibi hakkında iflas, konkordato veya tasfiye kararı alınmış olması, mal varlığı ya da işlerinin atanmış kayyum veya vasi tarafından idare ediliyor olması.

ş) Başvuru sahibinin Bakanlık tarafından destek dışı işletmeler kapsamına alınmış olması.

t) Yatırım yerinin 3218 sayılı Kanuna göre kurulmuş serbest bölgelerden birinde olması.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Nihai Değerlendirme Kararı, Bütçelerin Belirlenmesi ve Hibe Sözleşmesi

Nihai değerlendirme kararı ve bütçelerin belirlenmesi

MADDE 30- (1) Nihai değerlendirme, bu maddede belirtilen hususlar dikkate alınarak merkez proje değerlendirme ve bütçe belirleme komisyonunca yapılır.

(2) Yatırım bütçeleri, merkez proje değerlendirme ve bütçe belirleme komisyonu tarafından Bakanlığın destekleme politikaları doğrultusunda belirlenir.

(3) İllerin tarım alanları, hayvan varlıkları, Bakanlık kayıt sisteminde yer alan işletme sayıları, ilde kabul edilen projelerin toplam tutarı ve ilin IPARD Programları dikkate alınarak illerin katsayıları hesaplanır. Bu katsayılara göre illerin bütçeleri belirlenir.

(4) Genel Müdürlük gerekli görmesi halinde deprem, yangın, sel gibi doğal afetler nedeniyle zarar gören illerin bütçelerine aktarım yapabilir.

(5) Program kapsamında başvuruların yapıldığı her il için Genel Müdürlük tarafından tahsis edilen bütçenin izin verdiği sayıda başvuruya hibe desteği sağlanır. İlin yaklaşık bütçesinin yeterli olması durumunda program teklif listesinde yer alan tüm başvurular yatırım programına alınır.

(6) İlin bütçesinin tüm başvurular için yeterli olmaması durumunda; uygun olarak kabul edilen projeler il proje değerlendirme komisyonu ile merkez proje değerlendirme ve bütçe belirleme komisyonunun vermiş olduğu toplam puana göre en büyükten en küçüğe doğru asıl ve yedek olarak sıralanır. İlin bütçe imkânları dâhilinde en yüksek puan alan projeden başlanarak projeler sırayla Programa alınır. Asıl olarak hibe sözleşmesi imzalamaya hak kazanan yatırımcılardan, sözleşme imzalamayanlar ve/veya projeyi uygulamaktan vazgeçenler olması halinde; Genel Müdürlükçe ilin bütçesi dâhilinde oluşturulan yedek listede bulunan yatırımcılar sırası ile proje son tamamlanma tarihi gözetilerek hibe sözleşmesi imzalamaya davet edilir.

(7) İlin bütçesinin tüm başvuruları karşılaması durumunda; varsa artan bütçeleri toplanır ve bütçesi yetersiz olan illere katsayısı oranında dağıtılır. Bu işleme programa ayrılan bütçe bitinceye kadar devam edilir.

(8) Tarıma dayalı ekonomik yatırımlar ile kırsal ekonomik altyapı yatırımlarının her biri için ayrılan bütçe, toplam bütçenin %25'inden az olmamak üzere düzenlenir.

(9) İl düzeyinde tarıma dayalı ekonomik yatırımlar ile kırsal ekonomik altyapı yatırım konularından herhangi biri için ayrılan bütçenin artması durumunda bu ikisi arasında bütçe aktarımı yapılır.

(10) İl bazında bütçe dağılımı yapıldıktan sonra hibe sözleşmesi imzalamayan veya sözleşmesi feshedilen yatırımcılar nedeniyle artan bütçe oluşması ve bu ilde kullanılamaması durumunda bu bütçe tarımsal üretim planlaması göz önüne alınarak Genel Müdürlükçe tekrar değerlendirilebilir.

(11) Nihai değerlendirme kararı Genel Müdürlüğün onayı ile kesinleşir.

(12) Bakanlığın bir başvuruyu reddetme ya da hibe vermeme kararı kesindir.

Değerlendirme sonuçlarının açıklanması

MADDE 31- (1) Kesinleşen değerlendirme sonuçları Genel Müdürlükçe il müdürlüklerine yazılı olarak bildirilir. Ayrıca hibe desteğine hak kazanan başvuru sahiplerine ait proje numaraları "www.tarimorman.gov.tr" internet adresinde yayımlanarak ilan edilir.

(2) İl müdürlükleri kendilerine iletilen sonuçları, başvuru sahiplerine uygulama rehberinde belirtilen şekilde bildirir.

Hibe sözleşmesi

MADDE 32- (1) Hibe sözleşmesi, il müdürlüğü ile hibe başvurusu sahibi arasında iki adet olacak şekilde imzalanır. Hibe sözleşmesini imzalamaya il müdürlüğü adına il müdürü yetkilidir. Hibe sözleşmesinin taraflarca imzalanmış metninin bir adedi ve ekleri il müdürlüğü, bir adedi de yatırımcı tarafından muhafaza edilir.

(2) Hibe sözleşmesinin içeriği ve formatı Bakanlık tarafından yayımlanan uygulama rehberinde tüm taraflara önceden duyurulur.

(3) Başvuru sahipleri, hibe sözleşmesi aşamasında veri giriş sistemi üzerinden girişleri yapılan bilgi ve belgeler ile hibe sözleşmesi ekinde bulunması gereken diğer belgeleri de kapsayacak dosyayı il müdürlüğüne sunarlar. Sunulan bilgi ve belgelerin imzalı/parafı olması gerekir.

(4) Başvuru sahiplerinin hibe kaynaklarından yararlanabilmeleri için hibe sözleşmesi eki dokümanları tamamlayarak hibe sözleşmesini imzalamaları ön koşuldur.

(5) Başvuru sahipleri, kendilerine yapılan bildirim takip eden otuz gün içerisinde il müdürlüklerine hibe sözleşmesi ve eki dokümanları ile projeye esas evrakı teslim etmek zorundadır. Ancak, son günün tatil gününe denk gelmesi halinde takip eden ilk iş günü mesai bitimine kadar evrak teslim edilebilir. İl proje yürütme birimince proje sahasında, projeye esas dosya ve evrak üzerinde en fazla otuz gün süre içinde yapılacak inceleme sonrasında, bu Tebliğe ve başvuru evrakına göre uygunluğu tespit edilen projeler için başvuru sahipleri ile il müdürlüğü arasında yer tespit tutanağı düzenlenerek yatırımcılar hibe sözleşmesi imzalamaya davet edilir. Kendilerine yapılan bu daveti takip eden beş iş günü içerisinde il müdürlüğü ile hibe sözleşmesi imzalamayan başvuru sahiplerinin proje başvuruları ve bunlara ilişkin değerlendirme sonuçları iptal edilir.

(6) Hibeye esas proje tutarını oluşturan gider kalemleri, her bir kalem için belirlenmiş olan referans fiyatları geçemez. Projede yer alan gider kalemlerinin incelenmesi sonucu, hibe desteği verilen gider kalemleri kapsamında olmaması nedeniyle uygun kabul edilmeyen kalemlerin olması durumunda bu kalemler hibeye esas bütçeden çıkarılarak aynı katkı kapsamına alınır, gider kalemlerinin referans fiyatları geçmesi durumunda ise referans fiyatın üzerindeki tutar aynı katkı kapsamına alınır ve yer tespit tutanağı düzenlenir. Proje tutarı, hibe sözleşmesi öncesi il proje yürütme biriminin referans fiyat karşılaştırması sonucu uygun bulunduğu miktar, metraj ve birim fiyat üzerinden revize edilir ve hibe sözleşmesi imzalanır.

(7) Programa alınan projelerde bu Tebliğde yer alan hibe başvurusunun reddedilme nedenlerinden herhangi birinin hibe sözleşmesinin imzalanmasından önce tespit edilmesi halinde söz konusu başvuru sahipleri ile hibe sözleşmesi imzalanmaz.

(8) Hibe sözleşmesi imzalanmadan önce yatırıma başlayan başvuru sahibi ile hibe sözleşmesi imzalanmaz.

(9) Hibe sözleşmesi öncesi uygulama rehberinde belirtilen kurallar çerçevesinde projede değişiklik yapılabilir.

(10) Hibe sözleşmesi sonrası mücbir sebepler ve uygulama rehberinde belirtilen kurallar haricinde projede değişiklik yapılamaz.

(11) Hibe sözleşmesi imzalamaya hak kazanan başvuru sahibinin sözleşme imzalamadan vefat etmesi halinde yasal mirasçıları talep ederlerse, başvuruda aranan koşulları sağlaması ve diğerlerinden muvafakat alması şartıyla içlerinden biriyle hibe sözleşmesi imzalanır.

Hibe sözleşmelerinde teminat alınması

MADDE 33- (1) Hibe sözleşmesi imzalamaya hak kazanmış yatırımcı, hibeye esas proje tutarının %3'ü tutarında süresiz limit dâhilinde banka teminat mektubunu hibe sözleşmesi imzalanmadan önce il müdürlüğüne verir. İl müdürlüğü tarafından teyidi alındıktan sonra teminat mektubu muhafaza edilmek üzere, defterdarlık muhasebe müdürlüğüne teslim edilir. Teminatın nakit olarak verilmesi halinde hibeye esas proje tutarının %3'ü tutarındaki nakit teminat defterdarlık muhasebe müdürlüklerinin hazine tahsilat hesabına yatırılıp il müdürlüklerinin kurumsal koduyla ilgisine göre 330/430-Alınan Depozito ve Teminatlar hesabına kaydedilerek muhasebe işlem sürecinin yürütülmesi sağlanır.

(2) Teminat mektuplarının toplam tutarı, hibeye esas proje tutarının %3'ünden az olmamak kaydı ile birden fazla bankadan teminat mektubu alınabilir.

(3) Nihai raporun onaylanması ve son ödemenin gerçekleşmesini takiben yatırımcının, vadesi geçmiş vergi borcu ile Sosyal Güvenlik Kurumuna vadesi geçmiş prim borcu olmadığına dair ilgili kurumlardan aldığı belgeler ile birlikte il müdürlüğüne müracaat etmesi halinde teminat mektubu veya hesaba yatırılan tutar kendisine iade edilir.

(4) Hibe sözleşmesinin mücbir sebepler kapsamında feshedilmesi halinde teminat mektubu veya hesapta bulunan miktar yatırımcıya iade edilir; hibe sözleşmesindeki taahhütlerin yatırımcının kusuru üzerine yerine getirilmediği fesih hallerinde teminat mektubu veya hesapta bulunan miktar Hazineye irat kaydedilir.

Hibenin nihai tutarı

MADDE 34- (1) Hibe tutarı hibe sözleşmesinde belirtilir ve bu tutar üst limit niteliğindedir. Hibeye esas proje tutarının üst limiti referans fiyatı geçemez. Satın almadan sonra fatura tutarının hibe sözleşmesinde belirtilen hibeye esas proje tutarının altında olması durumunda faturada belirtilen tutarın %50'sine hibe ödemesi yapılır. Fatura tutarının hibeye esas proje tutarının üzerinde olması durumunda ise aradaki fark yatırımcı tarafından aynı katkı ile karşılanır. Hibenin nihai tutarı, fiili gerçekleştirmeler ve tahakkuklar sonrasında ortaya çıkar.

(2) Hibe miktarı, bu Tebliğde belirtilen tutar ve oranı kesinlikle aşamaz.

Yükümlülüklerin yerine getirilmemesi

MADDE 35- (1) Yatırımcı, projeyi bu Tebliğ, uygulama rehberi ve hibe sözleşmesi koşullarına uygun olarak icra etmediği takdirde Bakanlığın ödemeleri yapmama ve/veya hibe sözleşmesini feshetme hakkı saklıdır. Bu durumda Bakanlık, ayrıca hibe miktarını azaltabilir ve/veya hibe kaynaklarından ödenmiş olan meblağların tamamen veya kısmen geri ödenmesini talep edebilir.

(2) Hibe sözleşmeleri bu Tebliğde belirtilen istisnalar dışında devredilemez.

(3) Gerçek kişi başvurularında başvuru sahibinin, hibe sözleşmesi imzalandıktan sonra vefat etmesi halinde, yasal mirasçıları talep ederlerse, hibe sözleşmesi tadil edilerek başvuruda aranan koşulları sağlaması ve diğerlerinden muvafakat alması şartıyla içlerinden biriyle uygulamalara devam edilir.

(4) Gerçek kişi olarak hibe desteği almaya hak kazanmış olan yatırımcının izleme süresi içerisinde niteliğini yeni kurulacak bir tüzel kişiliğe dönüştürme talebine, en az %51 hissesi izleme süresi sonuna kadar kendisinde kalmak şartıyla il müdürlüğünün uygun görüşü ve Genel Müdürlüğün onayı ile izin verilebilir. Ancak bu yeni durumda yatırımın izleme süresi yedi yıl olarak uygulanır. Yatırımcı nihai rapordan önce niteliğini gerçek kişiden tüzel kişiliğe dönüştüremez.

ONUNCU BÖLÜM

Uygulamalar, Satın Almalar, Proje Harcamalarının Kontrolü ve Ödemeler

Proje uygulamalarının izlenmesi

MADDE 36- (1) Yatırımcılar, hibe sözleşmesi imzalandıktan sonra, teklif ve kabul edilen projeyi hibe sözleşmesi hükümlerine göre il müdürlüğünün bilgisi dâhilinde süresi içerisinde uygulamaya başlarlar.

(2) Proje uygulamalarının kontrolü ve izlenmesi, il proje yürütme birimlerince yapılır. Gerek duyulması halinde il proje yürütme birimlerinde ilgili kamu kurumu personeli de görev alabilir.

(3) Proje uygulamalarının kontrolü, izlenmesi ve denetimi ihtiyaç duyulduğunda Genel Müdürlükçe de yapılır.

(4) Yatırımcılar, proje ile ilgili gelişmeleri içeren ilerleme raporlarını dört ayda bir il müdürlüğüne vermekle yükümlüdürler.

(5) İlgili mevzuat gereği alınması gereken izinler, işyeri açma ve çalışma ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi ve/veya yapı kayıt belgesi, demirbaş kayıt listesi, yatırıma ait fotoğraflar ile uygulama rehberinde belirtilen belgeler kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğindeki başvurularda başvuru aşamasında veri giriş sistemine yüklenmesi; yeni tesis ve kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması niteliğindeki başvurularda ise nihai rapor ile birlikte il müdürlüğüne sunulması gerekir.

(6) Proje uygulamalarının bu Tebliğ ve hibe sözleşmesi hükümlerine uygun olarak yürütülmediğinin tespiti halinde, bu durum tutanağa bağlanarak il müdürlüğü tarafından tutanak tarihinden itibaren yedi iş günü içerisinde yatırımcılara uygulamaların hibe sözleşmesi hükümlerine uygun olarak yürütülmesi konusunda bir ihtar yazısı yazılır.

(7) İhtar yazısının karşı tarafa tebliğ tarihini izleyen yirmi beş iş günü içerisinde projenin bu Tebliğ ve hibe sözleşmesi hükümlerine uygun olarak yürütülmediğinin tespit edilmesi halinde il müdürlüğü hibe sözleşmesinin fesih işlemini başlatır ve Genel Müdürlük konu hakkında bilgilendirilir.

(8) Proje uygulamaları ve takibi süresindeki iş ve işlemler, Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımlar ve Kırsal Ekonomik Altyapı Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Karar, bu Tebliğ ve il müdürü ile yatırımcı arasında imzalanmış olan hibe sözleşmesi hükümleri çerçevesinde yürütülür.

Satın alma

MADDE 37- (1) Yatırımcılar, hibe kapsamında yapacakları inşaat işleri ile makine, ekipman ve malzeme satın alma işlemlerinde Bakanlık tarafından yayımlanan uygulama rehberinde belirtilen kurallara uygun hareket ederler.

(2) Yatırımcılar tarafından hazırlanacak uygulamalara ilişkin hak ediş tutarları hibe sözleşmesinde o gider için belirtilmiş tutarın üstünde olamaz.

(3) Yatırımcılar, veri giriş sistemine girdikleri ve ekledikleri tüm belgeleri kapsayan başvuru dosyalarını ve ilgili mevzuata uygun olarak gerçekleştirdikleri inşaat işleri ile makine, ekipman ve malzeme alımlarına ilişkin satın alma belgelerinin aslı ve bir suretini hibe sözleşmesi imzalanmadan önce; sipariş mektuplarının aslı ve bir suretini ise hibe sözleşmesi imzalandıktan sonra ilgili il müdürlüğüne elden teslim ederler. Yatırımcılar, alımların gerçekleştirileceği yüklenicilere/tedarikçilere ait vadesi geçmiş vergi borcu ve Sosyal Güvenlik Kurumuna vadesi geçmiş prim borcu olmadığına dair belge ile yetkili mercilerden alınacak ihaleden yasaklı olmadıklarına dair belgeyi de satın alma dosyasında ibraz etmek zorundadır.

(4) Bakanlık, yatırımcı ve yüklenici/tedarikçi arasında taraf değildir. Yatırımcılar, hibe sözleşmesi hükümleri ve proje tekliflerine uygun olarak yaptıkları satın almalarla ilgili olarak uygulama sözleşmesi kapsamındaki işlerinin ifasındaki kusurları nedeniyle yüklenicilerle/tedarikçilerle yaptıkları sözleşmelerin noter kanalı ile iptal edilmesi halinde kalan işlerin ifası için il müdürlüğünün onayını almak suretiyle başka bir yükleniciden/tedarikçiden satın almayı gerçekleştirebilirler. Bu Tebliğ kapsamında uygulanacak iş ve işlemlerden dolayı, Bakanlığın yatırımcı ve yüklenici/tedarikçi arasında taraf olmama hükmüne istinaden yatırımcı, projenin yürütülmesi esnasında sebep olabileceği her türlü zarar konusunda, üçüncü taraflara karşı tek başına sorumlu olmayı kabul eder.

(5) Genel Müdürlük gerekli görmesi halinde satın alma belgelerini kabul ve/veya reddi yönünden inceler.

Proje harcamalarının kontrolü ve ödemeler

MADDE 38- (1) Yatırımcılar, tesisin inşaat işleri ile makine ve ekipman montajının tamamlanmasından ve deneme üretimine geçilmesinden sonra nihai raporunu sunar. Yatırımcılar, projeye ait fiili gerçekleştirmelerden sonra ödeme taleplerini, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümlerine uygun olarak düzenlenmiş fatura ve uygulama rehberinde yer alan Ödeme Talep Formu ekinde istenen belgeleri nihai rapor ile birlikte projenin son tamamlanma tarihine kadar il müdürlüğüne teslim ederler. Satın almalara ait ödeme ayrıntıları uygulama rehberinde belirlenir.

(2) Satın almalarla ilgili faturanın tarihi, hibe sözleşmesinin taraflarca imzalanmasını takiben, bu Tebliğde belirtilen yatırım süresi içerisinde olmak zorundadır. Fatura tarihinin bu süreyi aşması ve/veya ödeme talebinin süresi içinde yapılmaması durumunda il müdürlüğüne hibe sözleşmesi feshedilir. Hibe sözleşmesinde belirtilen durumlar ve mücbir sebepler haricinde hibe sözleşmesine ilişkin süre uzatımı ve/veya sözleşmenin askıya alınması söz konusu değildir.

(3) Yatırımcılar, projelerindeki bütçe ve iş planı çerçevesinde gerçekleştirdikleri inşaat işleri ile makine ve ekipman alımlarına ait ödeme taleplerini ve belgelerini il müdürlüğüne teslim ederler.

(4) İl müdürlüğüne teslim edilen nihai rapor ile ödeme belgeleri; on beş gün içerisinde ilgili mevzuat, hibe sözleşmesi ve proje amaçlarına uygunluğu açısından kontrol edilir ve tespit tutanakları düzenlenir. Ödeme belgeleri onaylandıktan sonra bu belgelere ait bilgilerin veri tabanına girişi yapılır ve hak ediş bilgilerini içeren veri tabanı çıktısı onaylanarak üst yazı ekinde Genel Müdürlüğe gönderilir. İl müdürlüklerince gönderilen hak edişlerden uygun bulunanların yer aldığı ödemeye esas liste Genel Müdürlükçe hazırlanıp ödemesi yapılmak üzere Bakanlık Merkez Saymanlık Müdürlüğüne gönderilir ve ödeme tutarı T.C. Ziraat Bankası aracılığı ile yatırımcının hesabına aktarılır.

(5) Nihai rapor ve eklerinin tamamlanmaması veya tamamlanmış olsa dahi il müdürlüğü tarafından uygun bulunmaması halinde projenin kırsal ekonomik altyapı yatırımlarında ödemesi, tarıma dayalı ekonomik yatırımlarda ise son ödemesi yapılmaz.

(6) Tarıma dayalı ekonomik yatırımlarda ara ödeme bir defaya mahsus yapılır ve hibeye esas proje tutarının %50'sinden fazla olamaz. Kırsal ekonomik altyapı yatırımlarında ise ödeme nihai rapor onaylandıktan sonra tek seferde yapılır.

(7) Büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği sabit yatırımlarına yönelik olarak proje sunan yatırımcılara proje bir bütün olarak bitirilmeden ve taahhüt edilen hayvan varlığı temin edilmeden nihai ödeme yapılmaz.

(8) Yatırımcının inşaat ile ilgili aynı katkısı gerçekleşmeden hibe ödemesi talep edilemez ve inşaat bir bütün olarak tamamlanmadan makine, ekipman ve malzeme alımı ile ilgili hibe ödemesi yapılmaz. Ayrıca makine, ekipman ve malzeme alım ödemeleri, satın almalar bazında tek ödeme evrakı düzenlenerek talep edilir. Yatırımcının makine, ekipman ve malzeme alımı için taahhüt ettiği aynı katkı yerine getirilmeden makine, ekipman ve malzeme alımı için hibe desteği talep edilemez.

(9) Aynı katkıların son ödeme talebinden önce yatırımcı tarafından gerçekleştirilmiş olması gerekir. Aksi halde hibe ödemesi yapılmaz, daha önce yapılmış ödeme olması halinde 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil

Usulü Hakkında Kanununun 51 inci maddesinde belirtilen gecikme zammı oranları dikkate alınarak hesaplanan kanuni faizi ile birlikte geri alınır.

(10) Asıllarına uygunluğu onaylanmış ödeme ile ilgili eklerin bir sureti il müdürlüğü tarafından muhafaza edilir. Genel Müdürlük gerekli görmesi halinde ödeme ile ilgili belgeleri incelenmek üzere ister.

(11) Program kapsamında, Bakanlıkça ve yatırımcılarca yapılacak her türlü ödeme ve teminat ödemeleri Türk Lirası olarak yapılır.

(12) Tahsilat Genel Tebliği (Seri: A Sıra No:1) gereğince, yatırımcı tarafından, her ödemede ve teminatın iadesi aşamasında vergi dairelerince verilecek vadesi geçmiş vergi borcu olmadığına dair belge ile Sosyal Güvenlik Kurumuna vadesi geçmiş prim borcu olmadığına dair belgenin ibraz edilmesi gerekir.

Proje hesapları

MADDE 39- (1) Yatırımcı, projenin uygulanmasına ilişkin hesaplara ait kayıtları düzenli olarak tutmak ve saklamakla yükümlüdür.

Projede bütçe içi değişiklikler

MADDE 40- (1) Konusu, amacı, niteliği ve niceliği değişmediği takdirde; hibe sözleşmesi imzalanmadan önce il müdürlüğünün uygun görüşü doğrultusunda projede bütçe içi değişiklik yapılabilir.

(2) Hibe sözleşmesine bağlanan hibeye esas proje tutarı, uygulama sürecinde artırılamaz. Ancak hibe sözleşmesi imzalandıktan sonra konusu, amacı, niteliği ve niceliği değişmediği takdirde; il proje yürütme biriminin düzenlediği rapor sonrasında Genel Müdürlüğün uygun görüşü doğrultusunda uygulama rehberinde yer alan esaslara göre projede bütçe içi değişiklik yapılabilir.

(3) Bütçe içi değişiklikler; makine, ekipman ve malzeme alımları ile inşaat işleri bütçe kısıtlarına aykırı olamaz.

Uygulama sorumluluğu

MADDE 41- (1) Yatırımcılar, yatırımların proje amaçlarına uygun olarak yapılmasından, uygulamaların hibe sözleşmesinde belirtilen usul ve esaslara göre gerçekleştirilmesinden, doğru olarak belgelendirilmesinden, belgelerin muhafazasından ve izleme sürecinde il müdürlüğünce istenecek bilgi ve belgelerin süreleri içinde temininden sorumludur.

(2) İl müdürlükleri, yatırımcılarca gerçekleştirilecek projelerin amaçlarına uygun olarak yapılmasından, uygulamaların hibe sözleşmesinde belirtilen usul ve esaslara göre gerçekleştirilmesinin izlenmesinden, uygulamaya yönelik olarak düzenlenecek tüm belgelerin kontrolünden, onaylanmasından ve birer suretinin muhafazasından sorumludur.

(3) Yatırımcılarca gerçekleştirilecek projelerin faaliyetlerini amaçlarına uygun olarak sürdürmeleri şarttır. Mücbir sebepler dışında izleme süresi içerisinde yatırımcıların; hibe desteği aldıkları tesislerinin faaliyetini sürdürmediklerinin, tesislerinin ve/veya makine ve ekipmanın mülkiyetini değiştirdiklerinin, tesislerini ve/veya makine ve ekipmanı başkalarına kiraladıklarının, projenin amacını ve bu Tebliğde belirtilen istisnai durum haricinde makine ve ekipmanın yerini değiştirdiklerinin, hibe sözleşmesi hükümlerine aykırı hareket ettiklerinin veya izleme süresi bitmiş olsa dahi ödemenin haksız yere yapıldığının tespit edilmesi halinde ödenen hibe, ödeme tarihinden itibaren 6183 sayılı Kanununun 51 inci maddesinde belirtilen gecikme zammı oranları dikkate alınarak hesaplanan kanuni faizi ile birlikte, anılan Kanun hükümlerine göre geri alınır. Haksız ödemenin yapılmasında ödemeyi sağlayan, belge veya belgeleri düzenleyen gerçek ve tüzel kişiler, geri alınacak tutarların tahsilinde müştereken sorumlu tutulurlar.

(4) Tüzel kişi ortaklarının sermaye pay oranı değişiklik talebi, bu hususu destekleyici belgelerle birlikte il müdürlüğüne iletilir. Bu talep sorumlulukların aynı şekilde devam etmesi koşulu ile il müdürlüğünün uygun görüşü kapsamında Genel Müdürlükçe değerlendirilir. Tüzel kişi ortaklarının sermaye pay oranı yatırımın izleme süresi sonuna kadar toplamda %51'in altında olamaz.

Proje ile sağlanan tesis ile makine ve ekipmanın mülkiyeti

MADDE 42- (1) Yatırımcı, hibe sözleşmesi kapsamında sağlanmış tesisin ve/veya makine ve ekipmanın mülkiyetini, yerini ve amacını projenin tamamlanmasından itibaren izleme süresi boyunca değiştiremez, kapasitesini azaltamaz, başkalarına kiralayamaz. Ancak, inşai faaliyet içermeyen yalnızca makine ve ekipman alımı gerçekleştirilmiş yatırımlar için, yatırımcının var olan tesisin kapasitesinde artış sağlamak amacı ile yine kırsal alanda olmak şartıyla aynı il içerisinde, aynı konuda faaliyet gösterecek farklı bir tesis kurması halinde yer değişikliğine izin verilir. Yapılacak değişiklik, projenin konusunda ve amacında değişikliğe neden olamayacağı gibi değerlendirme kriterleri açısından da herhangi bir puan azalmasına neden olamaz. Yer değişimi yapılacak tesis üzerine temlik hakkının yasaklanması veya ödenen hibe miktarı kadar izleme süresinin sonuna kadar geçerli banka teminat mektubunun verilmesi halinde hibe sözleşmesi yenilenir ve kalan izleme süreci yeni tesis üzerinden devam eder.

(2) Çelik silo konusunda proje uygulayan yatırımcılar, izleme süreleri içinde lisanslı depoculuk konusunda yeni şirket kurmaları halinde, yatırımcının yeni kurulan şirketteki hisse oranının en az %51 olması şartıyla, kurulan yeni şirket birinci fıkra hükümleri dışında değerlendirilir.

(3) Farklı gerçek/tüzel kişiler tarafından aynı veya farklı yatırım alanlarında kurulan işletmelerin başvuru aşamasında birbirleriyle ortak ekonomik ilişkileri tespit edilmemiş olsa dahi, projelerin uygulama sırası veya uygulama sonrası dönemde fiziki olarak birleştirilmesi, yatırım alanlarında ortak kullanımlar ya da muhasebe kayıtlarında görülen birleşme veya ortaklıklar tespit edilmesi durumunda ilgili tüm sözleşmeler feshedilerek hibenin geri alım süreci başlatılır.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Denetim ve Yaptırımlar

Denetim

MADDE 43- (1) Program kapsamında yapılan tüm işlemler Bakanlık tarafından denetlenir. Bu denetimler sırasında yapılan işlemlere ait talep edilen tüm bilgi ve belgeler il müdürlüğüne Genel Müdürlüğe sunulur.

(2) Genel Müdürlük, gerek duyulması halinde, Program kapsamında hibe desteği verdiği tesislerin denetimini gerçekleştirebilir.

Haksız ödemelerin geri alınması ve hak mahrumiyeti

MADDE 44- (1) Bu Tebliğle belirlenen destekleme ödemelerinden, idari hata sonucu düzenlenen belgelerle yapılan ödemeler hariç, haksız yere yararlandığı tespit edilen yatırımcılar, 5488 sayılı Kanununun 23 üncü maddesi gereğince beş yıl süreyle hiçbir destekleme programından yararlandırılmazlar.

(2) Haksız yere yapılan destekleme ödemeleri, ödeme tarihinden itibaren 6183 sayılı Kanununun 51 inci maddesinde belirtilen gecikme zammı oranları dikkate alınarak hesaplanan kanunî faizi ile birlikte zikredilen Kanun hükümlerine göre geri alınır. Haksız ödemenin yapılmasında ödemeyi sağlayan, belge veya belgeleri düzenleyen gerçek ve tüzel kişiler, geri alınacak tutarların tahsilinde müştereken sorumlu tutulurlar.

(3) Yatırımcı, yatırımcının birinci derecede yakınları, yatırımcılar tarafından çalıştırılan kişiler, kamu çalışanları, kamu kurumları ile kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlar, makine, ekipman ve malzeme alımları ile inşaat işleri için yüklenici/tedarikçi olamazlar. Aynı zamanda satın almaya davet edilen yüklenici/tedarikçi firmaların ortağı ya da hissedarı da olamazlar. Benzer şekilde yüklenici/tedarikçi firmaların hissedarları, birinci derece yakınları ve yükleniciye/tedarikçiye ait şirketlerde çalışanlar da yatırımcı firmaların ortağı ya da hissedarı olamazlar. Aksi halde hibe ödemesi yapılırsa dahi ikinci fıkrada belirtilen usulde yapılan hibe ödemesi geri alınır.

(4) Hibe sözleşmesi imzalamaya hak kazanıp uygulama veya izleme süresi içerisinde yatırımın mülkiyetini değiştiren, faaliyetine son veren, hibe sözleşmesi hükümlerine aykırı hareket eden ve fesih işlemi uygulanan gerçek kişiler ve tüzel kişiler ile ortakları beş yıl süresince Program kapsamındaki hibe desteklerinden faydalanamazlar.

ON İKİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Diğer desteklerden yararlanma

MADDE 45- (1) Başvuruya esas proje için bu Tebliğ kapsamında verilecek destek dışında, 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun geçici 39 uncu maddesi uyarınca 17/4/1957 tarihli ve 6948 sayılı Sanayi Sicili Kanununa göre sanayi sicil belgesini haiz katma değer vergisi mükelleflerine, münhasıran imalat sanayiinde kullanılmak üzere yapılan yeni makine ve teçhizat teslimlerine ilişkin katma değer vergisi istisnası ve faiz niteliğindeki destekler hariç, hiçbir kamu kurum ve kuruluşunun desteklerinden yararlanılamaz.

Programın uygulanmasına ilişkin yayınlar

MADDE 46- (1) Bu Tebliğ gereği, programın genel uygulama usul ve esaslarına açıklık getirmek, destek sağlamak amacıyla Genel Müdürlük tarafından çıkarılan uygulama rehberi "www.tarimorman.gov.tr" internet adresinde, bilgilendirme ve açıklamalar ise başvuru sayfasında yayımlanır.

(2) Bu Tebliğde yer almayan hususlar uygulama rehberinde açıklanır. Uygulama rehberi yıl içinde oluşan ihtiyaçlar çerçevesinde güncellenebilir. Bu Tebliğde ve uygulama rehberinde yer almayan hususlarda; ilgili mevzuat hükümleri ile Genel Müdürlüğün görüş ve talimatları geçerlidir.

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

MADDE 47- (1) 6/4/2006 tarihli ve 26131 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Tebliği (Tebliğ No: 2006/17), 14/2/2007 tarihli ve 26434 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Çerçevesinde Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi Tebliği (Tebliğ No: 2007/3), 29/4/2008 tarihli ve 26861 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Çerçevesinde Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi Tebliği (Tebliğ No: 2008 /19), 30/10/2009 tarihli ve 27391 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Çerçevesinde Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi Tebliği (Tebliğ No: 2009/47), 11/3/2011 tarihli ve 27871 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2011/9), 4/9/2012 tarihli ve 28401 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2012/64), 14/12/2013 tarihli ve 28851 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2013/59), 10/5/2014 tarihli ve 28996 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Makine ve Ekipman Alımlarının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2014/10), 26/10/2014 tarihli ve 29157 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2014/43), 30/4/2015 tarihli ve 29342 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2015/16), 21/10/2016 tarihli ve 29864 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2016/37),

13/9/2017 tarihli ve 30179 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2017/22), 2/8/2019 tarihli ve 30850 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kırsal Kalkınma Destekleri 13. Etap Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2019/30), 21/11/2020 tarihli ve 31311 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2020/24) ve 21/11/2020 tarihli ve 31311 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Kırsal Ekonomik Altyapı Yatırımlarının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2020/25) yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçiş hükmü

GEÇİCİ MADDE 1- (1) 47 nci madde ile yürürlükten kaldırılan mevzuat kapsamında hibe desteğinden faydalanmış olan yatırımlara ait devam eden iş ve işlemler hibe sözleşmesinin imzalandığı tarihte desteklemeye esas olan tebliğ hükümleri doğrultusunda gerçekleştirilir.

2022-2023 başvuru dönemi için projelerin son tamamlanma tarihi

GEÇİCİ MADDE 2- (1) 47 nci madde ile yürürlükten kaldırılan Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2020/24) ve Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Kırsal Ekonomik Altyapı Yatırımlarının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2020/25) kapsamında hibe desteği almaya hak kazanan 2022-2023 başvuru dönemine ait projelerde son tamamlanma tarihi 30/6/2024 olarak uygulanır.

Yürürlük

MADDE 48- (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 49- (1) Bu Tebliğ hükümlerini Tarım ve Orman Bakanı yürütür.

Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımlar İçin Proje Değerlendirme Kriterleri	
Kriterler	Referans Puan
Başvuru Sahibinin	
1. Kadın girişimci olması	7
2. Genç girişimci ¹ , engelli birey ² olması	4
3. Tarımsal amaçlı örgüt olması	15
4. Gerçek kişi olması	1
5. Hibe desteğinden ilk kez yararlanacak ve fesih işlemi uygulanmamış yatırımcı ³ olması	10
6. Son beş yıl içinde hibe desteğinden yararlanmamış ve fesih işlemi uygulanmamış yatırımcı ³ veya A iş planı kapsamında hibe desteği almış olması	3
7. Köy, belde, kır, orta yoğun kent, kırsal mahalle veya tüm illerde nüfusu 20.000'den az olan yerleşim yerlerinde ikamet ediyor olması ⁴	5
8. Bakanlık kayıt sistemine son beş yıldır kesintisiz olarak kayıtlı olması	3
Yatırım Yerinin	
9. Köy, belde, kır veya kırsal mahalle sınırları içinde olması	4
10. Mülkiyetinin yatırımcıya ait olması	4
11. Kiralık ya da tahsisli olması	3
12. Hisseli olması	1
Yatırım Tesisinin	
13. Hastalıktan arı işletme olması	2
14. Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından "Coğrafi İşaret" olarak tescil edilmiş, "Coğrafi İşaret Tescil Belgesi"ne sahip tarım ürünleri işleyen bir tesis olması ⁵	2
Yatırım Niteliğinin	
15. Teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon olması	3
16. Kapasite artırımı olması	2
17. Kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması olması	1
18. Yeni tesis olması	1
Yatırım Konusunun	
19. Sektörel bazda il öncelik sıralaması tablosunda birinci sırada olması	5
20. Sektörel bazda il öncelik sıralaması tablosunda ikinci sırada olması	4
21. Sektörel bazda il öncelik sıralaması tablosunda üçüncü sırada olması	3
22. Sektörel bazda il öncelik sıralaması tablosunda dördüncü sırada olması	2
23. Sektörel bazda il öncelik sıralaması tablosunda beşinci sırada olması	1
Yatırımın	
24. Bitkisel üretim konusunda olup teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğinde olması	2
25. Küçükbaş hayvan yetiştiriciliği olması	2
GENEL TOPLAM	90

¹Genç girişimci: Başvuru tarihi itibarıyla 18 yaşını doldurmuş 41 yaşından gün almamış gerçek kişi.

²Engelli birey: %40 ve üzeri engelli raporu bulunup başvuru aşamasında bu rapuru beyan edebilecek kişi.

³2020/25 No.lu Tebliğ A iş planı uygulamalarında yapılan fesih işlemi bu kapsamda değerlendirilmeyecektir.

⁴Gerçek kişi başvurularında değerlendirilecektir.

⁵Coğrafi işaret: Belirgin bir niteliği, CNÜ veya diğer özellikleri bakımından kökeninin bulunduğu yöre, alan, bölge veya ilke ile özdeşleşmiş ürünü gösireceği işarettir. Coğrafi işaret menşe adı ya da mahrec işareti olarak tescil edilir. Türk Patent ve Marka Kurumu vcrı tabanından kontrol edilecektir.

Kırsal Ekonomik Altyapı Yatırımları İçin Proje Değerlendirme Kriterleri	
Kriterler	Referans Puan
Başvuru Sahibinin	
1. Kadın girişimci olması	7
2. Genç girişimci ¹ , engelli birey ² olması	4
3. Tarımsal amaçlı örgüt olması	15
4. Gerçek kişi olması	1
5. Hibe desteğinden ilk kez yararlanacak ve fesih işlemi uygulanmamış yatırımcı ³ olması	10
6. Son beş yıl içinde hibe desteğinden yararlanmamış ve fesih işlemi uygulanmamış yatırımcı ³ veya A iş planı kapsamında hibe desteği almış olması	3
7. Köy, belde, kır, orta yoğun kent, kırsal mahalle veya tüm illerde nüfusu 20.000'den az olan yerleşim yerlerinde ikamet ediyor olması ⁴	5
8. Bakanlık kayıt sistemine son beş yıldır kesintisiz olarak kayıtlı olması	3
Yatırım Yerinin	
9. Köy, belde, kır veya kırsal mahalle sınırları içinde olması	4
10. Mülkiyetinin yatırımcıya ait olması	4
11. Kiralık ya da tahsisli olması	3
12. Hisseli olması	1
Yatırım Tesisinin	
13. Hastalıktan arı işletme olması	2
14. Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından "Coğrafi İşaret" olarak tescil edilmiş, "Coğrafi İşaret Tescil Belgesi"ne sahip tarım ürünleri işleyen bir tesis olması ⁵	2
Yatırım Niteliğinin	
15. Teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon olması	2
16. Kapasite artırımı olması	1
17. Kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması olması	1
18. Yeni tesis olması	1
Yatırım Konusunun	
19. Sektörel bazda il öncelik sıralaması tablosunda birinci sırada olması	5
20. Sektörel bazda il öncelik sıralaması tablosunda ikinci sırada olması	4
21. Sektörel bazda il öncelik sıralaması tablosunda üçüncü sırada olması	3
22. Sektörel bazda il öncelik sıralaması tablosunda dördüncü sırada olması	2
23. Sektörel bazda il öncelik sıralaması tablosunda beşinci sırada olması	1
Yatırımın	
24. Küçükbaş hayvan yetiştiriciliği konusunda olması	2
25. 20 büyükbaş ya da 50 küçükbaştan az hayvan varlığına yönelik olması	2
26. Bitkisel üretim konusunda olup teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğinde olması	2
GENEL TOPLAM	90

¹Genç girişimci: Başvuru tarihi itibarıyla 18 yaşını doldurmuş 41 yaşından gün almamış gerçek kişi.

²Engelli birey: %40 ve üzeri engelli raporu bulunup başvuru aşamasında bu raporu beyan edecek kişi.

³2020/25 No.lu Tebliğ A İş Planı uygulamalarında yapılan fesih işlemi bu kapsamda değerlendirilmez.

⁴Gerçek kişi başvurularında değerlendirilecektir.

⁵Coğrafi işaret: Belirgin bir niteliği, onu veya diğer özellikleri bakımından kökeninin bulunduğu yöre, alan, bölge veya ülke ile özdeşleşmiş ürünü gösteren işaretir. Coğrafi işaret menşe adı ya da mahrec işaretleri olarak tescil edilir. Türk Patent ve Marka Kurumu veri tabanından kontrol edilecektir.

Genel Değerlendirme Kriteri		
Kriter	Azami Puan	Proje Puanı
1. Yatırımın Bakanlık üretim planlaması değerlendirmesi	10	
TOPLAM PUAN	10	

Kapalı Ortamda Bitkisel Üretim, Bitkisel Ürünler Yönelik Yatırımlar, Büyükbaş Hayvan Yetiştiriciliği ve Hayvansal Ürünler Yönelik Yatırımlar İçin Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri	
Faaliyet konusu	TDİOSB
Büyükbaş Hayvan Yetiştiriciliği ve Hayvansal Ürünler Yönelik Yatırımlar	Amasya-Suluova
	Ankara-Çubuk
	Diyarbakır-Bağlar
	Eskişehir-Beylikova
	Gaziantep-Oğuzeli
	Kars-Merkez
	Malatya-Yazıhan
Kapalı Ortamda Bitkisel Üretim Yönelik ve Bitkisel Ürünler Yönelik Yatırımlar	Şanlıurfa-Eyyübiye
	Ağrı-Diyadin
	Aydın-Efeler
	Balıkesir-Edremit
	Denizli-Sarayköy
	Samsun-Bafra
Zonguldak-Çaycuma	

Su Kısıtı Olan Yerler					
No	İl Adı	İlçe Adı	No	İl Adı	İlçe Adı
1	Aksaray	Merkez	27	Konya	Çumra
2	Aksaray	Eskil	28	Konya	Derbent
3	Aksaray	Gülağaç	29	Konya	Doğanhisar
4	Aksaray	Güzelyurt	30	Konya	Emirgazi
5	Aksaray	Sultanhanı	31	Konya	Ereğli
6	Ankara	Bala	32	Konya	Güneysınır
7	Ankara	Gölbaşı	33	Konya	Halkapınar
8	Ankara	Haymana	34	Konya	Kadınhanı
9	Ankara	Şereflikoçhisar	35	Konya	Karapınar
10	Eskişehir	Alpu	36	Konya	Karatay
11	Eskişehir	Beylikova	37	Konya	Kulu
12	Eskişehir	Çifteler	38	Konya	Meram
13	Eskişehir	Mahmudiye	39	Konya	Sarayönü
14	Eskişehir	Mihalıççık	40	Konya	Selçuklu
15	Eskişehir	Sivrihisar	41	Konya	Tuzlukçu
16	Hatay	Kumlu	42	Mardin	Artuklu
17	Hatay	Reyhanlı	43	Mardin	Derik
18	Karaman	Ayrancı	44	Mardin	Kızıltepe
19	Karaman	Merkez	45	Nevşehir	Acıgöl
20	Karaman	Kazımkarabekir	46	Nevşehir	Derinkuyu
21	Kırşehir	Boztepe	47	Nevşehir	Gülşehir
22	Kırşehir	Mucur	48	Niğde	Altunhisar
23	Konya	Akören	49	Niğde	Bor
24	Konya	Akşehir	50	Niğde	Çiftlik
25	Konya	Altınekin	51	Niğde	Merkez
26	Konya	Cihanbeyli	52	Şanlıurfa	Viranşehir

Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvan Kesimhanelerine Yönelik Yatırımlara Yönelik Yeni Tesis ve Kısmen Yapılmış Yatırımların Tamamlanması Niteliğinde Hibe Desteği Verilmeyecek İller

No	İl Adı
1	Afyonkarahisar
2	Aksaray
3	Amasya
4	Ankara
5	Antalya
6	Ardahan
7	Balıkesir
8	Bartın
9	Bilecik
10	Bingöl
11	Bitlis
12	Burdur
13	Bursa
14	Çanakkale
15	Çankırı
16	Çorum
17	Denizli
18	Erzurum
19	Giresun
20	Isparta
21	İzmir
22	Kahramanmaraş
23	Kars
24	Kayseri
25	Kırklareli
26	Kırşehir
27	Konya
28	Manisa
29	Mersin
30	Nevşehir
31	Sakarya
32	Sivas
33	Tokat
34	Van
35	Yozgat

TARIMA DAYALI EKONOMİK YATIRIMLARA AİT SEKTÖREL BAZDA İL ÖNCELİK SIRALAMASI

	İL	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1	ADANA	TÜB	TÜC	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜA	TÜD	YEO	TÜY	TÜY	TÜY	SÜA	SÜB	SÜC	TÜA	HOG	HOG
2	ADIYAMAN	TÜY	TÜB	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜA	YEO	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	SÜB	SÜC	HOG	HOG	SÜA
3	AFYONKARA HISAR	TÜB	TÜY	TÜC	TÜY	TÜY	TÜY	TÜA	TÜY	TÜD	TÜY	TÜY	YEO	TÜY	HOG	HOG	SÜB	SÜC	SÜA
4	AĞRI	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜB	TÜC	TÜY	TÜY	HOG	HOG	SÜB	SÜB	YEO	SÜC	TÜD
5	AMASYA	TÜB	TÜC	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	YEO	TÜY	HOG	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	SÜA	SÜB	HOG
6	ANKARA	TÜY	HOG	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	YEO	HOG	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	SÜA	SÜB	SÜC
7	ANTALYA	TÜB	TÜD	YEO	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	SÜB	SÜB	HOG	HOG	SÜC	TÜY	TÜY	TÜY
8	ARTVİN	SÜB	SÜA	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	YEO	HOG	HOG	HOG	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	SÜC
9	AYDIN	YEO	TÜB	TÜY	TÜD	TÜY	TÜY	TÜY	SÜB	TÜY	SÜA	TÜA	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	SÜC	HOG	HOG
10	BALIKESİR	TÜY	TÜC	TÜY	TÜC	TÜY	TÜY	TÜY	YEO	TÜY	SÜC	SÜC	SÜC	HOG	HOG	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY
11	BİLECİK	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	YEO	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	HOG	HOG	SÜC
12	BİNGÖL	TÜY	TÜY	YEO	SÜB	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	HOG	HOG	SÜC
13	BİTLİS	TÜB	TÜY	TÜY	YEO	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	SÜB	HOG	HOG	SÜC	
14	BOLU	YEO	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	SÜC	SÜA
15	BURDUR	TÜY	TÜY	TÜY	YEO	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	HOG	HOG	HOG	TÜY	TÜY	TÜY	SÜB	SÜC	SÜA
16	BURSA	YEO	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	HOG	SÜC	SÜC	HOG	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	SÜC
17	ÇANAKKALE	TÜB	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	YEO	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	HOG	SÜB	SÜC
18	ÇANKIRI	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	YEO	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	HOG	HOG	SÜB	SÜB	SÜC
19	ÇORUM	YEO	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	HOG	HOG	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	SÜC	SÜB	SÜA
20	DENİZLİ	TÜB	TÜY	TÜY	TÜY	YEO	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	SÜB	TÜY	TÜY	TÜY	HOG	HOG	SÜC	SÜA
21	DIYARBAKIR	TÜB	TÜY	TÜY	YEO	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	HOG	HOG	HOG	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	SÜC	SÜB
22	EDİRNE	TÜY	TÜY	YEO	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	HOG	HOG	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	SÜB	SÜA	SÜC
23	ELAZIĞ	TÜY	TÜY	TÜY	SÜB	YEO	TÜY	TÜY	SÜC	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	HOG	HOG	TÜY	SÜA
24	ERZİNCAN	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	YEO	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	HOG	HOG	TÜY	TÜY	SÜA
25	ERZURUM	TÜY	TÜY	SÜB	TÜY	TÜY	YEO	TÜY	TÜY	HOG	TÜY	TÜY	TÜY	HOG	TÜY	TÜY	TÜY	SÜC	SÜA
26	ESKİŞEHİR	TÜB	TÜY	TÜY	TÜY	YEO	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	HOG	HOG	SÜB	SÜB	SÜC
27	GAZİANTEP	YEO	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	HOG	HOG	TÜY	TÜY	SÜB	SÜA
28	GİRESUN	TÜB	TÜY	TÜY	YEO	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	SÜC	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	SÜB	SÜC	HOG
29	GÖMÜŞHANE	TÜY	TÜY	TÜY	SÜB	TÜY	YEO	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	SÜC	TÜY	TÜY	TÜY	HOG	HOG
30	HAKKÂRİ	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	YEO	SÜB	SÜB	TÜY	HOG	SÜA
31	HATAY	YEO	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	SÜC	SÜC	SÜC	HOG	HOG
32	İSPARTA	TÜB	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	YEO	TÜY	SÜB	TÜY	TÜY	TÜY	TÜY	HOG	HOG	TÜY	TÜY	SÜC	SÜA

33	İÇEL (MERSİN)	TÜİ B	TÜY A	TÜİ D	YEO	TÜİ C	TÜİ Ç	TÜİ A	TÜY C	TÜY D	TÜY Ç	TÜY E	TÜY F	SÜİ A	SÜİ B	SÜİ C	HOG A	HOG B	TÜY B
34	İSTANBUL	TÜİ D	TÜY A	TÜY A	TÜY C	TÜİ C	TÜİ B	YEO	TÜİ C	TÜY D	TÜİ A	TÜY E	TÜY F	SÜİ A	SÜİ B	SÜİ C	HOG A	HOG B	TÜY Ç
35	İZMİR	TÜİ B	TÜİ C	TÜY B	TÜY A	TÜİ A	TÜY C	SÜİ A	YEO	TÜY C	TÜY D	SÜİ B	TÜİ D	TÜİ C	HOG A	HOG B	TÜY F	TÜY E	SÜİ C
36	KARS	TÜİ C	TÜY B	TÜY C	TÜİ B	TÜY Ç	TÜY B	TÜİ D	TÜİ Ç	TÜY F	HOG A	YEO	TÜİ A	TÜİ B	TÜY F	TÜY D	TÜY A	TÜY C	SÜİ A
37	KASTAMONU	TÜİ B	TÜİ C	TÜİ C	TÜİ A	TÜY B	TÜY C	TÜY A	TÜY Ç	TÜY D	TÜY E	TÜY F	YEO	SÜİ A	SÜİ A	HOG A	HOG B	TÜİ D	SÜİ C
38	KAYSERİ	TÜİ C	TÜİ B	TÜY B	YEO	TÜY E	TÜY A	TÜİ D	TÜİ Ç	SÜİ B	TÜY C	TÜY D	TÜY E	TÜİ A	TÜY F	TÜY Ç	HOG A	HOG B	
39	KIRKLARELİ	YEO	TÜİ C	TÜY A	TÜİ B	TÜİ D	TÜY B	TÜY C	TÜİ A	TÜY Ç	TÜY D	TÜY E	TÜY Ç	TÜY F	HOG A	HOG B	SÜİ A	SÜİ B	SÜİ C
40	KIRŞEHİR	TÜY C	TÜİ C	TÜİ Ç	TÜİ B	YEO	TÜİ A	TÜY B	TÜİ D	TÜY D	TÜY D	TÜY Ç	TÜY E	HOG A	HOG B	TÜY F	SÜİ A	SÜİ A	SÜİ C
41	KOCAELİ	TÜY B	TÜY C	TÜY A	TÜİ A	TÜİ D	YEO	TÜY D	TÜİ C	SÜİ A	SÜİ B	SÜİ C	SÜİ C	HOG A	HOG B	TÜY E	TÜY F	TÜY Ç	TÜİ Ç
42	KONYA	TÜİ B	TÜY B	YEO	TÜİ C	TÜY C	TÜİ D	TÜİ Ç	TÜY A	TÜY A	TÜY D	TÜY Ç	TÜY E	TÜY F	TÜY A	HOG B	HOG B	SÜİ B	SÜİ C
43	KÜTAHYA	TÜY A	TÜY B	TÜY C	YEO	TÜİ B	TÜİ C	TÜİ C	TÜİ A	TÜİ D	TÜY C	TÜY D	TÜY E	TÜY F	SÜİ B	HOG A	HOG B	SÜİ C	SÜİ A
44	MALATYA	TÜİ B	TÜY B	TÜY C	TÜİ C	TÜİ D	YEO	TÜİ A	SÜİ B	TÜY C	TÜY Ç	TÜY E	TÜY F	TÜY D	HOG A	HOG B	SÜİ C		
45	MANISA	TÜİ B	TÜİ C	TÜY B	YEO	TÜY A	TÜY C	TÜİ A	TÜİ Ç	TÜİ D	TÜY F	TÜY D	TÜY E	TÜY C	HOG A	HOG B	SÜİ B	SÜİ C	SÜİ A
46	KAHRAMAN MARAŞ	TÜİ B	TÜY A	TÜY Ç	TÜY C	TÜY B	SÜİ B	YEO	TÜİ A	TÜİ Ç	TÜİ D	TÜİ D	TÜY E	TÜY F	SÜİ A	SÜİ C	HOG A	HOG B	HOG B
47	MARDİN	YEO	TÜY B	TÜİ D	TÜİ A	TÜY A	TÜİ Ç	TÜY C	TÜY D	TÜY E	TÜİ C	TÜİ C	HOG B	HOG C	SÜİ C	TÜY F	TÜY Ç	SÜİ B	SÜİ A
48	MUĞLA	TÜY B	TÜY A	TÜİ B	TÜİ C	YEO	TÜİ A	TÜİ D	SÜİ A	SÜİ B	SÜİ C	TÜİ Ç	TÜY C	TÜY D	TÜY E	TÜY F	TÜY F	HOG A	HOG B
49	MUŞ	TÜİ B	TÜİ C	TÜY B	TÜY C	TÜİ Ç	TÜY E	TÜİ D	SÜİ B	YEO	TÜY A	TÜY D	TÜİ A	HOG B	HOG A	TÜY Ç	TÜY F	SÜİ A	SÜİ C
50	NEVŞEHİR	TÜİ B	YEO	TÜİ C	TÜİ C	TÜY A	TÜY B	TÜY C	TÜİ D	TÜİ D	TÜY E	TÜY F	TÜY C	HOG A	HOG B	SÜİ B			
51	NİĞDE	TÜİ B	YEO	TÜİ Ç	TÜY D	TÜİ A	TÜY C	TÜY C	TÜİ D	TÜY D	TÜİ A	HOG A	HOG B	TÜY Ç	TÜY F	TÜİ F	SÜİ B	SÜİ C	
52	ORDU	TÜİ B	TÜİ C	SÜİ A	TÜİ D	TÜY A	TÜY B	TÜY D	TÜY C	TÜY F	TÜY Ç	TÜY E	TÜY Ç	YEO	TÜİ A	SÜİ B	HOG A	HOG B	SÜİ C
53	RİZE	TÜİ B	TÜİ C	SÜİ B	SÜİ B	TÜY B	YEO	TÜİ D	TÜY A	TÜİ C	TÜY D	HOG A	HOG B	TÜY Ç	SÜİ C	TÜİ C	TÜY E	TÜY F	
54	SAKARYA	TÜİ B	TÜİ C	TÜİ D	TÜİ C	TÜY A	YEO	TÜİ D	TÜY B	TÜY C	TÜY C	SÜİ B	SÜİ A	SÜİ C	HOG A	HOG B	TÜY B	TÜY E	TÜY F
55	SAMSUN	TÜİ B	YEO	TÜY A	TÜY B	TÜY C	TÜİ C	TÜİ Ç	TÜİ D	SÜİ A	SÜİ B	TÜİ A	HOG A	TÜY C	SÜİ C	TÜY E	TÜY D	TÜY F	HOG B
56	SİRT	TÜİ B	TÜİ C	YEO	TÜY A	TÜY C	TÜY C	TÜY D	TÜİ A	TÜİ C	TÜİ D	TÜY E	TÜY F	HOG A	HOG B	SÜİ A	SÜİ B	SÜİ C	
57	SINOP	YEO	SÜİ A	SÜİ B	TÜİ D	TÜY B	TÜY A	TÜİ B	TÜİ A	TÜİ C	TÜİ Ç	TÜY D	TÜY C	TÜY E	TÜY F	TÜY E	HOG A	HOG B	SÜİ C
58	SIVAS	TÜİ B	TÜİ C	YEO	TÜY B	TÜY Ç	TÜY C	TÜY D	TÜY E	TÜY A	TÜY D	TÜİ A	TÜY Ç	SÜİ B	HOG A	HOG B	TÜY F	TÜY C	SÜİ A
59	TEKİRDAĞ	YEO	TÜİ B	TÜY C	TÜY C	TÜİ D	TÜİ C	TÜİ D	TÜY A	HOG A	HOG B	HOG C	TÜY E	TÜY F	TÜY C	TÜY F	SÜİ B	SÜİ A	SÜİ C
60	TOKAT	YEO	TÜİ B	TÜİ C	SÜİ B	TÜY B	TÜY C	TÜİ C	TÜY A	TÜY D	TÜİ A	TÜY E	TÜY D	TÜY C	TÜY F	HOG A	HOG B		
61	TRABZON	SÜİ A	TÜİ B	TÜİ C	SÜİ B	TÜİ D	YEO	TÜİ Ç	TÜY B	TÜY A	TÜY D	TÜY C	TÜY A	TÜY Ç	TÜY E	TÜY F	SÜİ C	HOG A	HOG B
62	TUNCELİ	TÜY C	TÜY B	SÜİ C	TÜİ C	YEO	TÜİ B	TÜİ D	TÜİ A	TÜY D	TÜY C	TÜY E	TÜY F	TÜY A	HOG A	HOG B	SÜİ C	SÜİ A	SÜİ A
63	ŞANLIURFA	TÜİ B	TÜİ C	TÜY A	SÜİ B	TÜİ Ç	TÜİ D	TÜY B	TÜY C	YEO	TÜİ A	TÜY D	TÜY E	TÜY F	TÜY A	HOG B	HOG A	SÜİ C	SÜİ A
64	UŞAK	TÜY Ç	TÜİ D	YEO	TÜİ B	TÜİ C	TÜİ Ç	TÜY A	TÜY A	TÜY B	TÜY C	TÜY E	TÜY F	TÜY A	HOG B	HOG A	TÜY D	SÜİ B	SÜİ A
65	VAN	TÜY C	TÜY B	TÜY A	TÜY D	TÜY E	TÜY Ç	TÜY F	TÜİ D	TÜY D	TÜİ B	TÜİ C	TÜİ D	TÜİ A	YEO	SÜİ C	SÜİ B	HOG A	HOG B
66	YOZGAT	TÜİ B	YEO	TÜY B	TÜİ C	TÜİ C	TÜİ D	TÜİ A	TÜY D	TÜY C	TÜY E	TÜY A	TÜY C	SÜİ B	TÜY F	HOG A	HOG B	SÜİ C	SÜİ A
67	ZONGULDAK	YEO	TÜİ B	TÜİ C	TÜİ D	TÜY A	TÜY B	TÜY C	TÜY Ç	TÜY D	TÜY E	TÜY A	TÜY E	TÜY F	SÜİ A	SÜİ B	HOG A	HOG B	SÜİ C

68	AKSARAY	TÜY B	TÜY C	TÜİ B	TÜİ C	TÜİ Ç	TÜY A	YEÜ	TÜİ D	TÜİ A	TÜY Ç	TÜY D	TÜY E	TÜY F	HOG A	HOG B	SÜİ B	SÜİ C	SÜİ A
69	BAYBURT	TÜY B	TÜY C	TÜİ B	TÜİ C	TÜİ Ç	TÜİ D	SÜİ B	TÜİ A	TÜY Ç	HOG A	HOG B	HOG D	TÜY A	TÜY E	TÜY F	YEÜ		
70	KARAMAN	YEÜ	TÜİ Ç	TÜİ B	TÜİ C	TÜY B	TÜY C	TÜY A	TÜY E	TÜY D	TÜY F	TÜY Ç	TÜİ A	SÜİ B	HOG A	HOG B	TÜİ Ç	SÜİ C	SÜİ A
71	KIRIKKALE	TÜİ B	TÜY B	TÜİ C	TÜİ C	YEÜ	TÜİ D	TÜY C	TÜY A	TÜY D	TÜİ A	TÜY Ç	TÜY E	TÜY F	HOG A	HOG B	SÜİ B	SÜİ C	
72	BATMAN	TÜİ A	TÜİ B	TÜİ C	TÜİ Ç	TÜİ D	TÜY A	TÜY B	TÜY C	TÜY Ç	TÜY D	TÜY E	TÜY F	YEÜ	HOG A	HOG B	SÜİ B	SÜİ C	
73	ŞIRNAK	TÜİ B	TÜİ C	TÜY A	SÜİ B	YEÜ	TÜY C	TÜY B	TÜİ Ç	TÜİ D	TÜİ A	TÜY D	TÜY E	TÜY Ç	HOG A	HOG B	TÜY F	SÜİ C	SÜİ A
74	BARTIN	TÜİ A	TÜİ B	TÜİ C	TÜY A	TÜY B	TÜY Ç	YEÜ	TÜİ D	TÜY C	TÜY E	TÜY F	TÜY Ç	SÜİ A	SÜİ B	HOG A	HOG B	TÜİ Ç	SÜİ C
75	ARDAHAN	TÜİ C	TÜY B	TÜY C	SÜİ B	TÜY E	YEÜ	TÜİ B	TÜY F	TÜY Ç	TÜY D	TÜİ D	TÜİ A	TÜİ C	HOG A	HOG B	HOG C	SÜİ C	SÜİ A
76	İĞDIR	TÜY B	TÜY C	TÜİ D	YEÜ	TÜY A	TÜİ Ç	TÜİ C	TÜİ B	TÜY D	TÜİ A	TÜY E	TÜY Ç	TÜY F	HOG A	HOG B	SÜİ B	SÜİ A	SÜİ C
77	YALOVA	TÜY A	TÜİ B	TÜİ Ç	TÜİ A	TÜY B	YEÜ	TÜY C	TÜİ C	TÜY C	TÜY D	TÜY E	HOG A	HOG B	TÜY C	TÜY E	TÜY F	SÜİ B	
78	KARABÜK	TÜİ B	TÜİ A	TÜY B	TÜİ C	TÜY E	TÜY A	TÜY C	TÜİ D	YEÜ	TÜY F	TÜY Ç	TÜY C	HOG A	HOG B	SÜİ A	SÜİ B		
79	KİLİS	TÜİ B	TÜY B	TÜY C	TÜY C	TÜY A	YEÜ	TÜY Ç	TÜİ D	TÜİ E	TÜY F	TÜY D	TÜY Ç	TÜİ C	HOG A	HOG B	SÜİ B	SÜİ A	SÜİ C
80	OSMANIYE	TÜY Ç	TÜİ B	TÜİ C	TÜY A	TÜY B	TÜİ Ç	YEÜ	TÜY C	TÜİ A	TÜY E	TÜY D	SÜİ B	HOG A	HOG B	TÜY F			
81	DÜZCE	TÜİ B	TÜİ C	TÜY B	YEÜ	TÜY A	TÜİ Ç	TÜİ D	TÜİ A	TÜY C	TÜY D	TÜY Ç	HOG A	HOG B	TÜY F	SÜİ A	SÜİ B	TÜY E	SÜİ C

**TARIMA DAYALI EKONOMİK YATIRIMLARA AİT SEKTÖREL BAZDA PROJE KONULARI,
ALT KONULAR VE KODLARI**

KONU KODU	PROJE KONUSU	ALT KONU
TÜİ	TARIMSAL ÜRÜNLERİN İŞLENMESİ, PAKETLENMESİ VE DEPOLANMASI	A. TIRBI VE AROMATİK BİTKİLERE YÖNELİK YATIRIMLAR
		B. BİTKİSEL ÜRÜNLERE YÖNELİK YATIRIMLAR
		C. HAYVANSAL ÜRÜNLERE YÖNELİK YATIRIMLAR
		Ç. ÇELİK SİLO KONUSUNA YÖNELİK YATIRIMLAR
TÜY	TARIMSAL ÜRETİME YÖNELİK SABİT YATIRIMLAR	D. SOĞUK HAVA DEPOSU KONUSUNA YÖNELİK YATIRIMLAR
		A. KAPALI ORTAMDA BİTKİSEL ÜRETİME YÖNELİK YATIRIMLAR
		B. BÜYÜKBAŞ HAYVAN YETİŞTİRİCİLİĞİNE YÖNELİK YATIRIMLAR
		C. KÜÇÜKBAŞ HAYVAN YETİŞTİRİCİLİĞİNE YÖNELİK YATIRIMLAR
		Ç. KANATLI HAYVAN YETİŞTİRİCİLİĞİNE YÖNELİK YATIRIMLAR
		D. KÜLTÜR MANTARI ÜRETİMİNE YÖNELİK YATIRIMLAR
E. BÜYÜKBAŞ VE KÜÇÜKBAŞ HAYVAN KESİMHANELERİNE YÖNELİK YATIRIMLAR		
F. KANATLI HAYVAN KESİMHANELERİNE YÖNELİK YATIRIMLAR		
YEÜ	YENİLENEBİLİR ENERJİ ÜRETİM TESİSİ	
SÜİ	SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLİĞİ	A. DENİZLERDE YETİŞTİRİCİLİK
		B. İÇ SULARDA YETİŞTİRİCİLİK
		C. TARIMA DAYALI İHTİSAS ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİNDE YETİŞTİRİCİLİK
HOG	HAYVANSAL VE BİTKİSEL ORJİNLİ GÜBRE İŞLENMESİ, PAKETLENMESİ VE DEPOLANMASI	A. HAYVANSAL ORJİNLİ GÜBRE
		B. BİTKİSEL ORJİNLİ GÜBRE

KIRSAL EKONOMİK ALTYAPI YATIRIMLARINA AİT SEKTÖREL BAZDA İL ÖNCELİK SIRLAMASI

	İL	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	ADANA	AİFG C	AİFG A	AİFG B	AÜİP	AİFG D	AİFG Ç	SÜY	BSY	TABY	MP	ESKÜ	İPY
2	ADIYAMAN	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG Ç	AİFG D	BSY	MP	TABY	İPY	ESKÜ	AÜİP	SÜY
3	AFYONKARAHİSAR	AİFG C	AİFG A	AÜİP	AİFG Ç	TABY	BSY	SÜY	MP	AİFG D	AİFG B	ESKÜ	İPY
4	AĞRI	AİFG C	AİFG Ç	AİFG B	AİFG A	AİFG D	AÜİP	TABY	SÜY	İPY	ESKÜ	BSY	MP
5	AMASYA	AİFG A	AİFG B	AİFG D	AİFG C	MP	AÜİP	BSY	AİFG Ç	TABY	SÜY	İPY	ESKÜ
6	ANKARA	AİFG C	AİFG A	AÜİP	AİFG Ç	AİFG D	BSY	AİFG B	İPY	TABY	ESKÜ	SÜY	MP
7	ANTALYA	AİFG A	AİFG B	AİFG D	AİFG C	AİFG Ç	AÜİP	BSY	TABY	SÜY	MP	İPY	ESKÜ
8	ARTVİN	AÜİP	SÜY	AİFG C	TABY	AİFG A	AİFG B	MP	BSY	ESKÜ	AİFG D	AÜFG Ç	İPY
9	AYDIN	AİFG C	BSY	AİFG B	AÜİP	SÜY	AİFG D	TABY	ESKÜ	AİFG Ç	AİFG A	MP	İPY
10	BALIKESİR	AİFG A	AİFG C	AİFG B	AİFG D	AÜİP	AİFG Ç	BSY	MP	SÜY	TABY	İPY	ESKÜ
11	BİLECİK	AİFG C	AİFG Ç	AİFG D	AİFG A	AİFG B	TABY	MP	İPY	AÜİP	BSY	ESKÜ	SÜY
12	BİNGÖL	AÜİP	AİFG A	AİFG D	AİFG C	İPY	BSY	MP	TABY	AİFG Ç	AİFG B	SÜY	ESKÜ
13	BİTLİS	AÜİP	AİFG A	ESKÜ	AİFG D	AİFG C	AİFG Ç	AİFG B	SÜY	BSY	TABY	İPY	MP
14	BOLU	AİFG A	AİFG C	MP	AİFG B	AİFG D	AÜİP	AİFG Ç	TABY	İPY	ESKÜ	SÜY	BSY
15	BURDUR	AİFG A	AİFG C	AİFG B	TABY	AÜİP	MP	AİFG Ç	AİFG D	BSY	SÜY	ESKÜ	İPY
16	BURSA	AİFG A	TABY	AİFG Ç	SÜY	İPY	ESKÜ	AİFG D	AİFG C	AİFG B	AÜİP	MP	BSY
17	ÇANAKKALE	AİFG A	AİFG C	AÜİP	BSY	AİFG B	MP	AİFG Ç	TABY	İPY	AİFG D	ESKÜ	SÜY
18	ÇANKIRI	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG D	AÜİP	MP	AİFG Ç	TABY	BSY	ESKÜ	İPY	SÜY
19	ÇORUM	AİFG C	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AÜİP	MP	TABY	AİFG D	ASKÜ	BSY	SÜY	İPY
20	DENİZLİ	AİFG C	AİFG A	AİFG D	AÜİP	TABY	BSY	AİFG B	SÜY	MP	AİFG Ç	ESKÜ	İPY
21	DIYARBAKIR	AİFG C	AİFG D	AÜİP	BSY	TABY	MP	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	ESKÜ	İPY	SÜY
22	EDİRNE	AİFG D	BSY	TABY	AİFG A	AÜİP	AİFG B	AİFG C	AİFG Ç	MP	SÜY	ESKÜ	İPY
23	ELAZIĞ	AİFG A	AİFG C	SÜY	AÜİP	İPY	TABY	AİFG Ç	AİFG B	AİFG D	BSY	ESKÜ	MP
24	ERZİNCAN	AİFG C	AİFG A	AÜİP	AİFG B	AİFG D	AİFG Ç	TABY	BSY	ESKÜ	SÜY	MP	İPY
25	ERZURUM	AİFG C	AÜİP	SÜY	AİFG B	MP	TABY	AİFG D	BSY	AİFG A	AİFG Ç	ESKÜ	İPY
26	ESKİŞEHİR	AİFG C	AİFG A	MP	AÜİP	AİFG B	TABY	AİFG Ç	İPY	ESKÜ	AİFG D	BSY	SÜY
27	GAZİANTEP	AİFG A	AİFG C	AÜİP	AİFG B	AİFG Ç	AİFG D	BSY	İPY	MP	TABY	SÜY	ESKÜ
28	GİRESUN	AİFG A	AİFG C	AÜİP	AİFG Ç	SÜY	AİFG B	AİFG D	ESKÜ	TABY	MP	BSY	İPY

29	GÜMÜŞHANE	AİFG C	AİFG A	AÜİP	AİFG D	ESKÜ	AİFG B	AİFG Ç	TABY	SÜY	BSY	MP	İPY
30	HAKKÂRİ	AİFG C	AİFG B	AİFG A	AÜİP	AİFG Ç	AİFG D	SÜY	MP	TABY	ESKÜ	BSY	İPY
31	HATAY	AİFG D	AİFG Ç	AİFG A	AİFG B	AİFG C	TABY	MP	ESKÜ	İPY	AÜİP	BSY	SÜY
32	ISPARTA	TABY	MP	AİFG A	SÜY	AİFG C	AİFG B	AİFG D	ESKÜ	AİFG Ç	AÜİP	BSY	İPY
33	İÇEL (MERSİN)	AİFG A	AİFG C	AÜİP	AİFG B	AİFG Ç	TABY	AİFG D	MP	SÜY	İPY	ESKÜ	BSY
34	İSTANBUL	AİFG A	BSY	TABY	AİFG C	AİFG B	AÜİP	AİFG Ç	AİFG D	SÜY	ESKÜ	MP	İPY
35	İZMİR	AİFG A	AİFG C	AİFG Ç	AİFG D	BSY	AÜİP	TABY	AİFG B	MP	İPY	SÜY	ESKÜ
36	KARS	AİFG A	MP	AİFG B	AİFG C	SÜY	AİFG D	AÜİP	TABY	AİFG Ç	ESKÜ	BSY	İPY
37	KASTAMONU	AİFG B	AİFG A	AİFG C	AİFG D	AİFG Ç	MP	AÜİP	ESKÜ	TABY	SÜY	BSY	İPY
38	KAYSERİ	AİFG A	AİFG C	MP	BSY	AİFG D	AÜİP	AİFG B	AİFG Ç	TABY	SÜY	ESKÜ	İPY
39	KIRKLARELİ	AİFG A	AÜİP	AİFG D	AİFG C	AİFG B	AİFG Ç	TABY	SÜY	MP	ESKÜ	BSY	İPY
40	KİRŞEHİR	AİFG C	AİFG A	AÜİP	AİFG D	AİFG B	TABY	AİFG Ç	İPY	MP	ESKÜ	BSY	SÜY
41	KOCAELİ	AİFG C	AİFG A	AİFG Ç	AİFG B	AİFG D	AÜİP	TABY	SÜY	MP	ESKÜ	BSY	İPY
42	KONYA	AİFG C	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AİFG D	MP	TABY	BSY	AÜİP	SÜY	ESKÜ	İPY
43	KÜTAHYA	AİFG C	AİFG A	AİFG D	MP	AİFG B	TABY	AİFG Ç	BSY	SÜY	AÜİP	ESKÜ	İPY
44	MALATYA	AİFG A	AİFG C	AİFG B	AÜİP	SÜY	AİFG D	TABY	AİFG Ç	MP	ESKÜ	BSY	İPY
45	MANISA	AİFG A	BSY	AİFG C	AÜİP	MP	AİFG D	TABY	SÜY	AİFG Ç	AİFG B	ESKÜ	İPY
46	KAHRAMANMARAŞ	AİFG C	AÜİP	ESKÜ	BSY	AİFG Ç	TABY	SÜY	AİFG D	AİFG B	AİFG A	MP	İPY
47	MARDİN	AÜİP	BSY	TABY	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG Ç	AİFG D	ESKÜ	İPY	MP	SÜY
48	MUĞLA	AİFG C	AÜİP	AİFG A	AİFG B	AİFG D	AİFG Ç	SÜY	MP	TABY	İPY	BSY	ESKÜ
49	MUŞ	AİFG A	AİFG B	AÜİP	AİFG C	AİFG D	SÜY	AİFG Ç	MP	ESKÜ	TABY	BSY	İPY
50	NEVŞEHİR	AİFG C	AİFG A	AİFG D	BSY	ESKÜ	AİFG Ç	MP	AİFG B	AÜİP	TABY	SÜY	İPY
51	NİĞDE	AİFG A	AİFG C	AİFG D	AİFG Ç	AÜİP	MP	TABY	AİFG B	SÜY	ESKÜ	BSY	İPY
52	ORDU	AİFG A	AİFG C	AÜİP	SÜY	AİFG Ç	ESKÜ	AİFG B	MP	AİFG D	TABY	BSY	İPY
53	RİZE	AİFG A	AÜİP	AİFG C	AİFG D	SÜY	AİFG Ç	AİFG B	ESKÜ	TABY	BSY	İPY	MP
54	SAKARYA	AİFG C	AÜİP	AİFG Ç	AİFG B	AİFG A	BSY	ESKÜ	MP	TABY	İPY	SÜY	AİFG D
55	SAMSUN	AİFG A	AİFG C	AİFG B	AÜİP	AİFG D	BSY	AİFG Ç	SÜY	TABY	MP	ESKÜ	İPY
56	SİİRT	AİFG A	AÜİP	AİFG D	AİFG C	SÜY	AİFG Ç	TABY	MP	ESKÜ	AİFG B	BSY	İPY
57	SİNOP	AİFG D	MP	BSY	AÜİP	AİFG C	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	TABY	SÜY	ESKÜ	İPY
58	SIVAS	AİFG C	AÜİP	AİFG A	AİFG Ç	AİFG D	SÜY	AİFG B	MP	TABY	BSY	ESKÜ	İPY
59	TEKİRDAĞ	AİFG C	AİFG A	AİFG B	BSY	TABY	AİFG D	AİFG Ç	AÜİP	MP	SÜY	ESKÜ	İPY

60	TOKAT	AİFG A	AİFG C	SÜY	AİFG D	AİFG Ç	AİFG B	BSY	TABY	AÜİP	ESKÜ	MP	İPY
61	TRABZON	ESKÜ	AİFG A	AÜİP	AİFG D	SÜY	AİFG C	AİFG B	AİFG Ç	TABY	BSY	MP	İPY
62	TUNCELİ	AİFG A	AÜİP	TABY	MP	İPY	SÜY	AİFG B	AİFG C	AİFG D	AİFG Ç	BSY	ESKÜ
63	ŞANLIURFA	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	BSY	ESKÜ	İPY	SÜY	MP	TABY
64	UŞAK	AİFG C	BSY	AİFG A	AİFG D	AÜİP	AİFG B	TABY	MP	AİFG Ç	SÜY	ESKÜ	İPY
65	VAN	AİFG C	AİFG A	AİFG D	AİFG B	AÜİP	AİFG Ç	SÜY	TABY	MP	ESKÜ	BSY	İPY
66	YOZGAT	AİFG A	AİFG D	AÜİP	BSY	TABY	AİFG C	AİFG Ç	AİFG B	SÜY	MP	İPY	ESKÜ
67	ZONGULDAK	AİFG A	AİFG C	AİFG B	AİFG D	AÜİP	AİFG Ç	MP	SÜY	TABY	BSY	ESKÜ	İPY
68	AKSARAY	AİFG A	AİFG C	AİFG B	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	MP	TABY	BSY	ESKÜ	SÜY	İPY
69	BAYBURT	AİFG A	AİFG C	AÜİP	SÜY	AİFG B	AİFG Ç	AİFG D	ESKÜ	MP	BSY	İPY	TABY
70	KARAMAN	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG D	AİFG Ç	MP	AÜİP	BSY	TABY	SÜY	İPY	ESKÜ
71	KIRIKKALE	AİFG C	AÜİP	BSY	AİFG Ç	AİFG D	TABY	ESKÜ	AİFG A	AİFG B	İPY	SÜY	MP
72	BATMAN	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	TABY	İPY	MP	SÜY	BSY	ESKÜ
73	ŞIRNAK	AİFG A	AİFG C	TABY	AİFG Ç	AİFG D	AİFG B	AÜİP	ESKÜ	SÜY	İPY	MP	BSY
74	BARTIN	AİFG A	AİFG C	AİFG Ç	AÜİP	TABY	AİFG B	ESKÜ	AİFG D	BSY	MP	SÜY	İPY
75	ARDAHAN	AİFG A	AÜİP	AİFG D	SÜY	AİFG C	MP	AİFG B	ESKÜ	AİFG Ç	BSY	TABY	İPY
76	İĞDIR	AİFG A	AİFG C	AİFG B	AÜİP	AİFG D	AİFG Ç	TABY	SÜY	BSY	ESKÜ	İPY	MP
77	YALOVA	AİFG C	AİFG A	AÜİP	AİFG B	AİFG Ç	MP	TABY	AİFG D	SÜY	İPY	ESKÜ	BSY
78	KARABÜK	TABY	AİFG A	AİFG C	AİFG B	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	MP	SÜY	BSY	ESKÜ	İPY
79	KILIS	AİFG A	AİFG C	MP	AİFG D	AÜİP	AİFG Ç	TABY	AİFG B	ESKÜ	BSY	İPY	SÜY
80	OSMANİYE	AİFG A	AİFG C	AİFG B	AİFG D	MP	AİFG Ç	AÜİP	TABY	BSY	ESKÜ	SÜY	İPY
81	DÜZCE	AİFG C	AİFG A	AÜİP	AİFG B	AİFG Ç	BSY	TABY	SÜY	ESKÜ	AİFG D	MP	İPY

KIRSAL EKONOMİK ALTYAPI YATIRIMLARINA AİT SEKTÖREL BAZDA PROJE KONULARI,
ALT KONULAR VE KODLARI

KONU KODU	PROJE KONUSU	ALT KONU
AİFG	AİLE İŞLETMECİLİĞİ FAALİYETLERİNİN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK ALTYAPI SİSTEMLERİ YATIRIMLARI	A. BİTKİSEL VE HAYVANSAL ÜRÜNLERİN İŞLENMESİ, PAKETLENMESİ VE DEPOLANMASI
		B. TARIMSAL ÜRÜNLERİN DEPOLANMASI
		C. TARIMSAL ÜRETİME YÖNELİK SABİT YATIRIMLAR
		Ç. KÜLTÜR MANTARI ÜRETİMİNE YÖNELİK YATIRIMLAR
		D. YENİLENEBİLİR ENERJİ TESİSLERİ
AÜİP	ARICILIK VE ARI ÜRÜNLERİNE YÖNELİK YATIRIMLAR	
BSY	BİLİŞİM SİSTEMLERİ VE EĞİTİMİ YATIRIMLARI (AKILLI TARIM UYGULAMALARI)	
ESKÜ	EL SANATLARI (ZANAATKARLIK) VE KATMA DEĞERLİ ÜRÜNLERE YÖNELİK YATIRIMLAR	
İPY	İPEKBÖCEĞİ YETİŞTİRİCİLİĞİNE YÖNELİK YATIRIMLARI	
SÜY	SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLİĞİNE YÖNELİK YATIRIMLARI	
MP	TARIMSAL AMAÇLI ÖRGÜTLER İÇİN MAKİNE PARKI YATIRIMLARI	
TABY	TIBBİ VE AROMATİK BİTKİ YETİŞTİRİCİLİĞİ YATIRIMLARI	